

TARTUNTATAUTILAIN 58 G §:N MUKAINEN PÄÄTÖS KANTA-HÄMEEN SAIRAANHOITOPII- RIN KUNTIEN ALUEILLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 12.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on ajalla 13.3.2020–25.1.2022 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain mukaiset kokoontumisrajoitukset ja tilojen käytön edellytyksiä sekä tilojen sulkemista koskevat päätökset alueellaan.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 20.1.2022 antamallaan päätöksellä (ESAVI/1605/2022) kieltänyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 10 (kymmenen) henkilöä, sekä kaikki ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 50 (viisikymmentä) henkilöä. Määräys on voimassa ajalla 24.1.2022–23.2.2022.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 23.12.2021 antanut tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen päätöksen (ESAVI/44862/2021) asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksistä. Määräys on voimassa ajalla 1.1.2022–31.1.2022.

Lisäksi aluehallintovirasto on 25.1.2022 antamallaan päätöksellä (ESAVI/2573/2022) määrännyt tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla seuraavat Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta: 1 kohdassa tarkoitetut joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontakti-lajien

harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat siltä osin, kun niitä käytetään edellä tässä kohdassa tarkoitettuun liikunta- tai urheilutoimintaan;

3 kohdassa tarkoitetut tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan käytettävät tilat siltä osin, kun niitä käytetään edellä tässä kohdassa tarkoitettuun huvi- tai virkistystoimintaan.

Rajoitus ei kohdistu muihin tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisiin kohteisiin. siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan. Päätöksen mukaan edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2003 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen. Määräys on voimassa ajalla 27.1.2022-9.2.2022.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla seuraavat Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta:

1 kohdassa tarkoitetut joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat siltä osin, kun niitä käytetään edellä tässä kohdassa tarkoitettuun liikunta- tai urheilutoimintaan;

3 kohdassa tarkoitetut tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan käytettävät tilat siltä osin, kun niitä käytetään edellä tässä kohdassa tarkoitettuun huvi- tai virkistystoimintaan.

Rajoitus ei kohdistu muihin tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisiin kohteisiin.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2002 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

**Tämä päätös velvoittaa kaikkia tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa edellä mainittua tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 3 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa sulje-
tuiksi määrätyissä 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tiloissa.**

**Tämä päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-
elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.**

Voimassaolo

Määräys on voimassa ajalla 1.2.2022-9.2.2022.

Päätöksen ESAVI/2573/2022 kumoaminen

**Tämä päätös kumoaa 25.1.2022 annetun Etelä-Suomen aluehallinto-
viraston tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen määräyksen
(ESAVI/2573/2021) ajalta 1.2.2022-9.2.2022.**

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartunta-
tauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutu-
via haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaa-
raa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty
tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotetta-
vissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveyden-
huollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vas-
taavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien
kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean
kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämä-
tön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntatau-
din leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1
momentissa tarkoitettut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden
ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää
ole.

Tartuntatautilakiin on tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta
muuttamisesta annetulla lailla (1221/2021) muun muassa väliaikaisesti
lisätty 58 c – 58 m § ja 59 a – 59 e §. Edellä mainitut väliaikaiset pykälät
ovat voimassa 30.6.2022 asti.

Tartuntatautilain 58 c §:n 1 momentin mukaan yleisölle avoimien tai raja-
tun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä
alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiak-
kaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä

kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettynä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkaille ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa säädetyn toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Pykälän 3 momentissa säädetään niistä toimijoista, joita edellä 58 c §:ssä säädetty velvollisuudet koskevat. Pykälän 4–5 momenttien mukaan 1 momentissa säädetty velvollisuudet eivät kuitenkaan koske yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa eivätkä ne saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käsien puhdistamismahdollisuuden järjestämisestä, asiakkaille ja osallistujille annettavien toimintaohjeiden antamisesta sekä tilojen ja pintojen puhdistamisesta.

Tartuntatautilain 58 d §:n 1 momentin mukaan jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä sa-

manaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyä ajankohtana;
- 3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Kyseisen pykälän 4 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua ravitsemistoiminnan harjoittajia;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Kyseisen pykälän 5 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettua päätöstä ei sovelleta kuitenkaan oppilaitosten toimintaan, varhaiskasvatukseen, ammattiurheilemiseen eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan.

Saman pykälän 6 momentissa säädetään, että edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Kyseisen pykälän 7 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen saa tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämislle erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Saman pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä vain, jos:

- 1) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella; ja
- 2) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Pykälän 3 momentin mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava sijaintialueensa kunnille ja aluehallintovirastolle 2 momentissa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle.

Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2–6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat sekä uimahallien, maa-uimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 5) sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat;
- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liikeyritykset ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Kyseisen pykälän 5 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämislle, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymislle.

Pykälän 6 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattuurheilusta eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Pykälän 7 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta on tarkoin seurattava ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

Pykälän 8 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 4 momentissa tarkoitetuista toiminnasta ja tiloista.

Tartuntatautilain 58 h §:n 1 momentin mukaan, jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on tehnyt 58 d §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöksen, asiakkaille tai osallistujille tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan ja niitä toiminnassaan käyttävän toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma siitä, miten se toteuttaa päätöksessä asetetut velvollisuudet ja rajoitukset. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan suunnitelma on pyynnöstä esitettävä kunnalle tai aluehallintovirastolle. Suunnitelma on siihen sisältyviä henkilötietoja lukuun ottamatta pidettävä tilassa asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien nähtävillä. Kyseisen pykälän 4 momentissa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettua suunnitelman sisällöstä ja laatimisesta.

Tartuntatautilain 58 i §:n mukaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen 16 g §:n 1 momentissa tarkoitetun täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen laboratoriovarmistetun covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin.

Saman pykälän 2 momentin mukaan jos toiminnanharjoittaja edellyttää toiminnassaan 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla yleisötilaisuuteen tai kyseiseen tilaan sen koko aukioloaikana pääsemiseksi 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä, 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetyt asiakkaiden saapumista ja oleskelua, asiakaspaikkojen sijoittamista sekä asiakkaiden puhetta peittävän äänentoiston käyttämistä ja musiikin soittamisen rajoittamista koskevat velvoitteet, sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluajkarajoitukset taikka 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetetut osallistujamäärää koskevat rajoitukset tai osallistujien sijoittumista koskevat velvoitteet eivät koske kyseistä yleisötilaisuutta, tilaa tai toimintaa. Jos kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, todistuksen esittämisestä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista. Jos asiakas tai osallistuja ei esitä todistusta, toiminnanharjoittajan tulee evätä pääsy yleisötilaisuuteen tai tilaan.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä saa 2 momentissa tarkoitetulla tavalla edellyttää seuraaviin tiloihin pääsyn ehtona:

- 1) yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat;
- 2) ravitsemisliikkeet;
- 3) kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat;
- 4) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat;
- 5) tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 6) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;
- 7) sisäleikkiuistot ja sisäleikkiuistat;
- 8) museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat.

Saman pykälän 4 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on kirjattava 58 h §:ssä tarkoitettuun suunnitelmaan tieto siitä, että se edellyttää 1

momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä asiakkailta ja toimintaan osallistuvilta.

Kyseisen pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ajanjaksosta, jonka aikana 2 momentissa säädetystä poiketen 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätty sekä 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetuissa asetuksissa säädetty velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja 1 momentissa tarkoitetun todistuksen esittämistä. Asetuksen antamisen edellytyksenä on, että covid-19-rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävän ja merkittävän heikentymisen vuoksi on ilmeistä, ettei pelkkä 1 momentissa säädetty todistuksen esittämisedellytys estä riittävällä tavalla covid-19-taudin leviämistä, ja että se on taudin leviämisen sekä väestön terveyden vaarantavan vakavan terveydenhuollon ylikuormittumisen estämiseksi joko valtakunnallisesti tai tietyllä alueella välttämätöntä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen on viipymättä ilmoitettava valtioneuvostolle, jos se katsoo, että mainittu tilanne tai sen perusteltu uhka on olemassa. Valtioneuvoston asetus saa olla voimassa enintään yhden kuukauden kerrallaan. Valtioneuvoston on tarkoin seurattava asetuksen ajantasaisuutta ja se on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetty edellytykset eivät enää täyty.

Tartuntatautilain 58 j §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on tämän lain nojalla oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvilta, on oikeus tarkastaa todistuksen voimassaolo, jos sen toimintaan kohdistuu 58 a §:n 2 ja 3 momentin nojalla annetussa asetuksessa säädetty taikka 58 tai 58 d §:n mukaisessa viranomaispäätöksessä määrätty rajoitus tai velvoite. Todistukseen merkittyjen henkilötietojen käsittely edellyttää lisäksi asiakkaan ja toimintaan osallistuvan informointia. Henkilötietoja saa käsitellä vain todistuksen voimassaolon tarkastamiseksi ja sen tarkastamiseksi, täytyvätkö edellytykset tilaan pääsemiseksi. Todistuksen tarkastaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnanharjoittaja käyttää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamaa tai hyväksymää lukijaohjelmaa.

Saman pykälän 2 momentin mukaan lukijaohjelma saa näyttää toiminnanharjoittajan edustajalle vain todistukseen kirjatun henkilön nimen ja tiedon todistuksen voimassaolosta. Lukijaohjelmiston on oltava tietoturallinen siten, ettei todistuksen tietoja ole lukijaohjelmalla mahdollista rekisteröidä tai tallentaa, eikä käsitellä todistusta muussa käyttötarkoituksessa.

Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan, jos todistuksen tarkastaminen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttamalla tai sen hyväksymällä lukijaohjelmalla ei ole teknisistä syistä mahdollista, todistuksen voimassaolon voi tarkastaa ilman sähköistä lukijaohjelmaa.

Pykälän 4 momentin mukaan toiminnanharjoittajalla, sen palveluksessa olevalla tai sen tehtävää hoitavalla, jolla on oikeus edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, on lisäksi oikeus tarkistaa asiakkaan ja toimintaan osallistuvan henkilöllisyys.

Pykälän 5 momentin mukaan lukijaohjelman hyväksyntää tulee hakea kirjallisesti Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee hyväksyä lukijaohjelma, jos se täyttää 2 momentissa asetetut vaatimukset. Hakijan tulee hakemuksellaan sitoutua siihen, että lukijaohjelmaan päivitetään kulloinkin voimassa olevien EU:n digitaalisen koronatodistusten kanssa yhteentoimivien todistusten tietosäällöt ilman aiheutonta viivytystä. Hyväksymisestä tulee antaa kirjallinen todistus. Todistus on voimassa toistaiseksi. Mikäli lukijaohjelma ei täytä 2 momentissa asetettavia vaatimuksia, hakemus tulee hylätty. Päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettussa laissa (808/2019) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Päätös voidaan panna täytäntöön heti, jollei valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

Tartuntatautilain uuden 58 m §:n 1 momentin mukaan ulkomaalainen, joka ei asu vakinaisesti Suomessa, voi käyttää maahan saapuessaan mukanaan ollutta 16 a §:n 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettua 16 g §:n mukaista covid-19-tautia koskevaa luotettavaa todistusta EU:n digitaalisen koronatodistuksen asemesta. Saman pykälän mukaan, mitä 58 j §:ssä säädetään todistuksen tarkastamisesta sähköisellä lukijaohjelmalla, ei koske 1 momentissa tarkoitettua todistuksen tarkastamista.

Tartuntatautilain 59 a §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 §:ssä, 58 c §:n 1 ja 2 momentissa, 58 d:ssä, 58 h §:n 1 momentissa sekä 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista. Tartuntatautilain 59 b §:ssä säädetään valvonnan toteuttamiseksi tehtävistä tarkastuksista ja 59 c §:ssä toimivallasta antaa määräyksiä ja asettaa pakkokeinoja.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Lain esityöt

Hallituksen esityksen (245/2020) 58 d §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan harkintapohja määräytyy THL:n tuottaman tiedon ja ohjeistuksen mukaisesti, ottaen huomioon myös sairaanhoitopiirin tuottama tarkempi aluekuva ja alueen muut toimenpiteet. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä

on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Esityksen mukaan koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia. Lähes vastaavasti todetaan esityksessä tartuntatautilain 58 g §:n osalta. Kyseistä pykälää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että säännös on viimesijainen keino viranomais-toimin nopeasti, riittävän ennakoivasti ja mahdollisimman lyhytaikaisesti reagoida alueelliseen vaikeaan tautitilanteeseen, jos millään muilla keinoin covid-19-epidemian leviämistä alueella ei voida estää.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lakiehdotuksen mukaan tilojen sulkeminen voisi koskea erilaisia liikuntaan ja urheiluun käytettäviä tiloja, uimahalleja, kylpylöiden allastiloja, yleisiä saunoja, harrastustoiminnan tiloja, huvi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikki-paikkoja kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston ar-vion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoit-tuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämislle tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymi-selle.

Esityksen mukaan tilojen sulkeminen olisi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti rajoitettu vain lakiehdotuksen 58 g §:n 4 momentissa lueteltuihin tiloihin. Lisäksi pykälän soveltamisen edellytyksen olisi, että lakiehdotuksen 58 d §:n mukaisia toimenpiteitä lähikontaktien välttämiseksi tai muita jo toteu-tettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartunta-riskin vuoksi riittävinä. Ehdotuksen 58 § d §:ää sovellettaisiin vain sisäti-loihin, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun tai alueellisesti ja toiminnallisesti rajattuihin ulkotiloihin, joita käytetään yli 50 asiakkaan ja osallistujan samanaikaiseen oleskeluun. Esityksessä todetaan, että tästä seuraisi, että 58 g §:n mukaisesti tilat voitaisiin sulkea sisätiloissa vain yli 10 hengen ja ulkotiloissa vain yli 50 hengen osallistujamäärältä.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 1/2021 vp), että lakiehdotuk-sen lähtökohta on, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan eri toimin-noissa ensisijaisesti 58 c ja 58 d §:n nojalla. Vasta, jos nämä ja muut to-teutetut toimet eivät riitä, voidaan turvautua 58 g §:n sääntelyyn. Tällöin-kin toimenpiteiden tulee olla epidemian hallitsemattoman leviämisen es-tämiseksi välttämättömiä ja pykälän 2 momentissa säädettävien edelly-tysten tulee täytyä.

Hallituksen esityksen (31/2021) 58 g §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan soveltaminen ei olisi riippuvainen siitä, kuinka laajalle asiakas- ja osallistujamäärälle kyseisiä tiloja käytettäisiin, vaan sulkeminen koskisi kaikkia 58 g §:n 4 momentissa säädettyjä tiloja. Pykälän 4 momentissa tarkoitettuihin tiloihin liittyvä toiminta on sellaista, jossa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle ottaen huomioon ihmisten fyysinen läheisyys ja yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai riski taudin leviämislle tilojen pintojen välityksellä.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa 58 d ja 58 g §:n muuttamista koskevan hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 7/2021 vp), että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut esiin, että tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin sanamuoto jättää epäselväksi, onko lainsäätäjän tarkoituksena ollut, että tilojen sulkeminen kohdistuu ainoastaan liikunta- tai urheilutoimintaan tai huvi- tai virkistystoimintaan säännöksessä mainituissa tiloissa vai onko esityksen tarkoituksena mahdollistaa tilojen sulkeminen kokonaan.

Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on, että erityisen tartuntariskin toiminnot voidaan edellytysten täytyessä kyseessä olevissa tiloissa kieltää kokonaan sulkemalla tilat. Valiokunta toteaa, että kyseisissä tiloissa voidaan järjestää poikkeuksellisesti muuta toimintaa, johon ei sisälly erityistä tartuntariskiä, esimerkiksi covid-19-rokotuksia, vaikka tilat olisivat suljettu niiden tavanomaiselta toiminnalta. Sulkemispäätös ei saa myöskään estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin.

Valiokunta toteaa, että esimerkiksi maneeseissa harjoitettava ratsastustoiminta ja muu vastaava toiminta eivät yksilöurheiluna kuulu soveltamisen piiriin. Valiokunta korostaa kuitenkin, että näissäkin tiloissa on noudatettava 58 c §:n mukaisia velvoitteita ja niihin voidaan kohdistaa 58 d §:n mukaisia päätöksiä.

Valiokunta kantaa erityistä huolta lasten ja nuorten harrastustoiminnan jatkumisesta. Valiokunta korostaa, että 58 g §:n soveltamisessa tulee huomioida erityisesti lasten ja nuorten mahdollisuudet harrastaa liikuntaa.

Mietinnössä todetaan myös, että valiokunta katsoo, että 58 g §:n soveltaminen on sinänsä mahdollista kiireellisissä tilanteissa, joissa ei ensin ole tehty 58 d §:n mukaista päätöstä. Valiokunta korostaa, että lähtökohteisesti tulee ensi sijassa käyttää lievempiä rajoituksia ja siirtyä porrastetusti tiukempiin, jos se on epidemiatilanteen vuoksi välttämätöntä.

Hallituksen esityksessä tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 226/2021) todetaan 58 g §:ää koskevien säännöskohtaisissa perusteluissa, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta kiinnitti tartuntatautilain 58 d §:n muutosta koskevassa mietinnössään (StVM 21/2021 vp) huomiota siihen, että muissa samaan kokonaisuuteen liittyvissä väliaikaisesti voi-

massa olevissa tartuntatautilain säännöksissä käytetään edelleen ilmaantuvuuslukuarajoitusten edellytyksenä. Tällaisia ovat 58 f §:n 2 momentin 1 kohta sekä 58 g §:n 2 momentin 1 kohta. Valiokunta korosti, että sääntelyn johdonmukaisuuden vuoksi tulee kyseistä rajoitusten tarpeellisuutta muuttuneessa epidemiatilanteessa arvioida kokonaisuutena ja valmistella tarvittaessa säädösmuutokset.

Esityksen mukaan merkittävillä tautiryppäillä tarkoitettaisiin sellaisia tilanteita, joissa tartuntaketjuja ei pystyttäisi luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttaisivat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Laajalla leviämisellä tarkoitetaan uusien tapausten merkittävää lisääntymistä ja leviämisten ryppäiden ulkopuolella, mikä vaikeuttaa tapausten jäljitettävyyttä. Harkinta siitä, milloin kyseessä olisi merkittävä tautirypäs, jää päätöksentekijälle, jonka tulee päätöksenteossaan nojautua asiantuntija-arvioon. Tautiryppäiden merkittävyyteen vaikuttavat edellä todetut pykälässä säädetyt edellytykset jäljitettävyydestä sekä merkittävästä laajan leviämisen riskistä. Mikäli tartuntaketjut pystytään jäljittämään, tarkoittaa se sitä, että ne pystytään katkaisemaan tartuntatautilain mukaisten eristämisen ja karanteenipäätösten avulla.

Esityksessä todetaan, että toisaalta tilanteessa, jossa merkittävää osaa tartunnoista ei pystytä jäljittämään, on todennäköistä, että tartunnat leviävät väestössä laajemmin. Asiantuntija-arvion mukaiseen merkittävään riskiin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella puolestaan vaikuttavat paikalliset olosuhteet, esimerkiksi missä väestöryhmissä, tilanteissa ja tiloissa tartuntoja havaitaan, kuinka paljon tartuntoja havaitaan ja miten määrä on kehittynyt. Lisäksi asiantuntija-arvioon vaikuttaa tieto leviävistä viruskannoista ja niiden ominaisuuksista.

Esityksessä todetaan, että säännöksessä tarkoitettu tautiryppäiden merkittävyys liittyy keskeisesti esimerkiksi uhkaan siitä, että tautiryppäät tai niiden nopea laajeneminen lisäävät riskiä tartuntataudin hallitsemattomalle väestöleviämiselle, hyvinvointipalvelutarpeen merkittävälle kasvamiselle tai hengen ja terveyden vaarantumiselle. Myös terveydenhuollon kantokyvyn ja voimavarojen riittävyyden vaarantuminen on olennaista tautiryppäiden merkittävyyden ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioinnissa.

Valtakunnallinen ohjaus ja epidemiatilanne

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos julkaisee internet-sivuillaan ajankohdasta tietoa koronaviruksesta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Koronavirus tarttuu myös ilmavälitteisesti hienojakoisten aerosolien muodossa. Kun ihminen esi-

merkiksi yskii, aivastaa, puhuu, laulaa tai huutaa, syntyy suurempien pisaroiden lisäksi myös hyvin pieniä hiukkasia, aerosoleja. Ne jäävät leijumaan ilmaan ja kulkeutuvat tilassa ilman liikkeiden mukana pitkiäkin matkoja. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hyljättäin päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä. Koronavirukset ovat kuitenkin rakenteeltaan sellaisia, että ne eivät säily tartuttavina pinnoilla pitkään.¹

Viruksille on tyypillistä, että ne muuntuvat koko ajan. Muuntuneet virukset saattavat poiketa ominaisuuksiltaan aiemmin levinneestä viruskannasta. Virusvarianttilinjat, joiden leviämiskyky on tehostunut tai niissä on jokin muu epidemiaan vaikuttava ominaisuus, WHO on nimennyt VOC- eli variant of concern -linjoiksi, joita kutsutaan suomeksi huolestuttaviksi virusvarianttilinjoiksi.²

Maailmalla kiertää tällä hetkellä useita eri koronaviruksen muunnoksia ja uusia kehittyä jatkuvasti. THL arvioi muuntuneiden koronavirusten leviämistä yhteistyössä sairaanhoitopiirien ja muiden maiden terveysviranomaisten kanssa sekä Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen ECDC:n ja WHO:n kanssa. Virusmuunnosten leviämistä voi ehkäistä samoilla keinoilla kuin aiemmin esiintyvän koronaviruksen tarttumista. VOC-virusmuunnosten lisäksi maailmassa on havaittu useita koronaviruslinjoja, joiden perimässä esiintyy mutaatiota ja joiden arvellaan voivan vaikuttaa pandemiaan, mutta joiden globaalista vaikutuksesta ei vielä ole tietoa.³

Koronarokote suojaa koronavirustaudilta ja erityisesti sen vakavilta muodoilta. Koronarokotteen teho tartuntaa vastaan hiipuu asteittain toisen annoksen saamisen jälkeen. Rokotteen suojateho vakavaa koronavirustautia vastaan säilyy valtaosalla väestöstä kuitenkin erittäin hyvänä ainakin kuuden kuukauden ajan. Rokotus ehkäisee myös viruksen tarttumista, vaikkei se estä tartuntoja kokonaan. Koronarokotteet suojaavat hyvin myös deltamuunnoksen aiheuttamalta vakavalta koronataudilta. Rokotteet voivat kuitenkin suojata heikommin tiettyjen muunnosten aiheuttamalta lievältä tai oireettomalta taudilta. Britanniassa on arvioitu Suomessakin käytössä olevien koronarokotteiden tehoa omikronvarianttia vastaan. Rokotussuoja omikronia vastaan vaikutti Britannian kansanterveyslaitoksen, Imperial Collegen sekä Oxfordin yliopiston yhteistyönä tehdyssä tutkimuksessa olevan matalampi kuin deltamuunnosta vastaan. Yli puoli vuotta toisesta koronarokoteannoksesta rokotesuoja oli

¹ <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/koronaviruksen-tarttuminen-ja-itamisaika>, viimeisin päivitys 24.1.2022.

² <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/muuntuneet-koronavirukset>, viimeisin päivitys 28.12.2021.

³ <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/muuntuneet-koronavirukset>, viimeisin päivitys 28.12.2021.

omikronin aiheuttamaa lievää tautia vastaan laskenut 34 prosenttiin, kun deltaa vastaan suoja säilyi 64 prosentissa.⁴

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 (VNK/2020/106) puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen covid-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohtana ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Valtioneuvosto on 22.12.2020 tehnyt periaatepäätöksen (STM/2020/274) päivitetyn toimintasuunnitelman antamisesta hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen covid-19-epidemiassa kevääksi 2021.

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/12/2021) 26.1.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysministeriö tekee täydennyksen hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan.

Valtioneuvosto on 25.2.2021 (STM/2021/32) tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitetun tason kaksi käyttöönotosta.

Valtioneuvosto on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todennut 1.3.2021, että Suomessa vallitsevat poikkeusolot (VNK/2021/21). Valtioneuvoston päätöksen perustelumistiössä todetaan, että covid-19-taudin torjumiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

Valtioneuvosto totesi poikkeusolot päättyneiksi 27.4.2021 ja antoi asetukset, jotka kumoavat poikkeusolojen nojalla käyttöön otetut toimivaltuudet (VNK/2021/48).

Valtioneuvosto on 6.5.2021 tehnyt periaatepäätöksen hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitettujen toimenpidetasojen käytöstä luopumisesta (STM/2021/83). Valtioneuvosto toteaa periaatepäätöksessä, että perusteet toimenpidetasojen käytöstä luopumiselle ovat olemassa. Valtioneuvosto puoltaa, että sosiaali- ja terveysministeriö kumoaa hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan 26.1.2021 tehdyn täydennyksen toimenpiteistä epidemian uhkavan nopean kiihtymisen ja tartuttavampien virusmuunnosten yleistymisen estämiseksi. Periaatepäätöksen jatkotoimenpiteenä sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa kaikki alueet luopumaan toimenpidetasoihin liittyistä lisätoimenpiteistä sekä siirtymään voimassa olevan hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisiin alueelliseen epidemiavaiheeseen liitettyihin toimenpiteisiin.

⁴ <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/rokotteet-ja-koronavirus/rokotteiden-teho-koronavirusta-vastaan>, viimeisin päivitys 11.1.2022.

Valtioneuvosto on 27.5.2021 tehnyt periaatepäätöksen (STM/2021/100) covid-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamisesta annettavasta toimintasuunnitelmasta sekä toimintasuunnitelman tarkistamisesta. Päivitetty hybridistrategian toimintasuunnitelma on julkaistu 1.6.2021.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 6.8.2021 päivätyssä aluehallintovirastojen pyynnöstä antamassaan vastauksessa (VN19731/2021) ottanut kantaa muun muassa tartuntatautilain 58 ja 58 d §:n soveltamisen suhteeseen sekä tarkentanut suositustaan leviämisvaiheen alueiden koontumisrajoituksista. Kirjeessä todetaan muun muassa, että tartuntatautilain 58 § rajoittaa tilaisuuksia, jotka ovat siis luonteeltaan väkeä rajallisiin joko ulko- tai sisätiloihin niiden jatkuvaluonteista peruskäyttöä laajemmin kokoavia tilanteita. Rajoitukset koskevat vain kyseisiä kokouksia tai tilaisuuksia, eivät tilojen käyttöä yleisesti ja kaikissa tilanteissa. Sen sijaan 58 c § ja 58 d § ovat soveltamisalaltaan laajoja ja koskevat kaikkia tiloja. Tartuntatautilain 58 d §:n säännös on siis osin rinnakkainen lain 58 §:n säännöksen kanssa ja osin muun muassa erilaisten tapahtumien osalta täydentää sitä.

Kirjeen mukaan säännökset ovat siis käyttötarkoitukseltaan hieman erilaisia; 58 § koskee tilaisuuksien ja yleisten kokousten rajoittamista tai kieltämistä, kun taas 58 d § koskee tilojen käytön järjestämistä covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi. Näin ollen niiden käyttötarkoitus ei ole toisiaan poissulkeva, vaan ne tukevat toisiaan. Tilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskevan 58 §:n soveltaminen ei kuitenkaan ole sidottu määräaikaisesti voimassa olevissa säännöksissä määriteltuihin kriteereihin.

Kirjeen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että tartuntatautilain 58 §:ssä säädetty välttämättömyysedellytys asettaa rajat viranomaisen harkintavallalle. Näin ollen tilanteessa, jossa yleisötapahtumien kieltäminen kokonaan ei olisi tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi täysin välttämätöntä, tulisi perusoikeusmyönteisen laintulkinnan mukaisesti arvioida, millä keinoin voidaan päästä mahdollisimman vähäisin perusoikeusrajoituksin päätöksen taustalla vaikuttavaan tavoitteeseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 17.8.2021 antanut ohjauskirjeen *Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat rajoitustoimet* (VN/20382/2021). Kirjeessä sosiaali- ja terveysministeriö korostaa lapset ja nuoret ensin -periaatetta ja sen konkretisoimista rajoitustoimien käytössä ja rajoitustoimien oikeasuhtaisuus- ja välttämättömyysharkinnassa siten, että lapsiin ja nuoriin kohdistuvia rajoitustoimia pyritään välttämään ja niitä käytetään viime sijaisesti vasta, jos se on aivan välttämätöntä. Rajoitustoimia tulisi arvioida myös lapsen edun ja sen ensisijaisuuden näkökulmasta ja sitoa tämä pohdinta välttämättömyysedellytyksen ja oikeasuhtaisuuden arviointiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 23.9.2021 antanut ohjauskirjeen *Uudistettu hybridistrategian toimintasuunnitelma* (VN/22887/2021), jonka mukaan Sosiaali- ja terveysministeriön antama hybridistrategian toimintasuunnitelma on ohjannut tartuntatautilain toimeenpanosta vastaavia viranomaisia suositusten ja rajoitusten epidemiologisesti tarkoituksenmukaisessa käytössä.

Ohjauskirjeen mukaan Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/2021/170) 9.9.2021 puoltanut, että sosiaali- ja terveysneuvosto antaa uuden toimintasuunnitelman. Ministeriön 20.9.2020 antama uudistettu toimintasuunnitelma on voimassa toistaiseksi, ja se päivitetään tarvittaessa. Uudistetun hybridistrategian toimeenpano alkaa välittömästi ja rajoituksia ja kattavia suosituksia ryhdytään purkamaan asteittain heti. Kun rokotusten kohderyhmään kuuluvien 12 vuotta täyttäneiden vähintään 80 %:n rokotekattavuus saavutetaan tai kaikilla halukkailla kohdeväestöön kuuluvilla on ollut mahdollisuus saada kaksi rokoteannosta, valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista luovutaan. Uusi toimintasuunnitelma ja siihen sisältyvät toimintamallit ohjataan ottamaan käyttöön sosiaali- ja terveysministeriön erillisillä päätöksillä viranomaisille annettavasta ohjauksesta.

Ohjeen mukaan hybridistrategian toimeenpanon tavoite on avata yhteiskunta, edistää sen avoinna pitämistä ja tukea epidemian jälkihoitoa, talouden kasvuedellytyksiä ja jälleenrakennusta. Epidemian alueellisista vaihekuuvauksista luovutaan ja siirrytään yhdenmukaiseen paikallistason toimintaan pohjautuvaan toimintamalliin koko valtakunnassa. Yhteiskunnan eri toiminnot ovat lähtökohtaisesti avoimia eikä niitä rajoiteta. Tartuntatilannetta ja sen vaikutuksia seurataan ja tartuntaryppäät sammutetaan ensisijaisesti tartuntatautilain mukaisin perustoimivaltuuksin kohdennetusti paikallisten viranomaisten toimesta.

Paikallisessa epidemiantorjunnassa kunnan tai tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan kuntayhtymän rooli korostuu verrattuna aikaisempaan. Keskeisimmässä roolissa ovat yksilötason oikeasuhtaiset toimenpiteet testaamisessa, jäljityksessä ja karanteenissa sekä hoidossa, ja näistä toimenpiteistä on 14.9.2021 annettu erillinen päivitetty testaus- ja jäljitysstrategia. Alueellisesti, ajallisesti ja asiallisesti erittäin tarkkaan kohdennettuja informaatio-ohjaus ja rajoitustoimia on kuitenkin jatkettava niin kauan kuin niillä saavutettavat kokonaishyödyt yhteiskunnalle, vaikutukset ihmisten perusoikeuksiin huomioon ottaen, ovat merkittävämpiä kuin niiden haitat, ja toimet ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. THL:n riskipotentiaalin arviointimalli ohjaa toimien välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden harkintaa.

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjaus uuden toimintasuunnitelman käyttönotosta on voimassa 15.10.2021 saakka.

Ohjeen mukaan uuden toimintasuunnitelman myötä epidemian alueellisiin vaihekuuvauksiin liitetystä valtakunnallisista toimenpidesuosituksista

luovutaan. Aikaisempaan suunnitelmaan perustuvia epidemiavaiheita kuitenkin edelleen seurataan alueilla.

Ensimmäisessä vaiheessa ministeriö suosittelee luopumaan mahdollisesti voimassa olevista erillissuosituksista tai rajoituksista, jotka kohdistuvat tilaisuksiin ja toimintaan, joissa THL on arvioinut olevan vähäinen tartunnan ja taudin leviämisen riski. Esimerkkejä tällaisista tilaisuuksista ja toiminnoista ovat muun muassa torit ja markkinat, ulkotiloissa järjestettävät messut, sisätiloissa järjestettävät messut silloin, kun järjestelyt kontaktien vähentämiseksi on tehty sekä urheilukatsomot, teatterit, konsertit ja oopperat, kun katsojille on määritelty istumapaikat.

Edellä mainitun lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö suosittelee lapsen edun ensisijaisuuden periaatetta noudattaen ja konkretisoiden luovuttavan lasten ja nuorten harrastustoimintaan kohdistuvista rajoituksista.

Ohjeen mukaan THL:n riskipotentiaalin arviointimalli otetaan käyttöön alueellisen ja paikallisen päätöksenteon välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden arviointia sekä toimenpiteiden kohdistamista tukevana menetelytapana.

Ohjeen mukaan toimenpiteet ovat aikaisempaa rajatumpia niin kohteeltaan, sisällöltään, kestoaltaan kuin alueeltaan, ja ne kohdennetaan ja painotetaan rajoitettavan kohteen riskipotentiaalin mukaisesti. Päätöksenteossa huomioidaan edelleen lapsen edun ensisijaisuuden periaate. Lapsilla tarkoitetaan kaikkia alle 18-vuotiaita.

Alueellisten ja paikallisten viranomaisten on harkittava seuranta- ja arviointitietoihinsa perustuen, mihin informaatio-ohjaus ja mahdolliset rajoitustoimenpiteet kohdennetaan. Harkinnassa on syytä huomioida alueen erityispiirteet, rokotuskattavuustiedot, tiedot paikallisten ja alueellisten tartuntojen lähteistä sekä mahdollisten aiempien rajoitustoimenpiteiden vaikuttavuudesta.

Ministeriö suosittelee, että sellaiseen toimintaan ei kohdennettaisi rajoituksia, johon THL:n riskipotentiaalin arviointimallin mukaan liittyy vähäinen riski.

Alueet ja paikalliset viranomaiset voivat antaa kohtalaisen riskin tilanteisiin ja toimintaan liittyvää informaatio-ohjausta suojattavalle väestölle ja suositella henkilöitä ja heidän lähipiiriään välttämään tällaiseen toimintaan osallistumista tartuntariskiä lisäävällä tavalla. Suojattavalla väestöllä tarkoitetaan heitä, jotka ovat yhä taudille ja sen vakaville muodolle alttiita, eli joilla ei ole rokotuksin saavutettua immunitettiin taudille.

Ohjeen mukaan varsinaisia hallintopäätöksiä asetettavia rajoitustoimia tehdään vain, jos se on välttämätöntä ts. jos terveysturvallisuutta ei voida turvata muilla keinoilla, ja silloinkin käytetään lievintä mahdollista keinoa, jolla päämäärä voidaan saavuttaa. Rajoitustoimia voidaan toteuttaa vain tarkkaan kohdennettuina tiettyihin tilaisuusmuotoihin rajatulle

ajalle ja alueelle. Sosiaali- ja terveysministeriö suosittelee kohdentamaan varsinaisia hallintopäätöksellä asetettavia rajoituksia vain toimintaan ja tilaisuuksiin, joihin THL:n arvion mukaan liittyy merkittävä riski.

Alueellisesti ja paikallisesti arvioidaan, mihin merkittävän riskin tilaisuuksista tai toiminnoista rajoitus tai rajoitukset on kyseisessä tilanteessa kohdistettava. Tilanteen asettamat edellytykset, edellä käsitelty seuranta- ja arviointitieto sekä vaikutusarvot määrittävät tämän kohdentamisen. THL:n riskiarviomalli esittää lääketieteelliset ja epidemiologiset asiantuntija-arviot eri toimintojen asettamasta tartuntariskistä, riskien suuruudesta ja niiden realisoitumisen todennäköisyydestä sekä mahdollisuuksista torjua riskejä. Tämän mukaisesti tilanteessa valittuihin toimiin on asetettava toimintaympäristöönsä sopeutettuna teholtaan ja sisällöltään verrannolliset rajoitukset, kun niiden riskipotentiaali on saman tasoinen.

Ohjeen mukaan päätöksissä kuvataan kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ennen päätöksen tekemistä on keskeisesti siis arvioitava toimenpiteen epidemiologiset, lääketieteelliset, terveydelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja taloudelliset vaikutukset, samoin kuin muut vaikutukset ihmisten asemaan ja toimintaan yhteiskunnassa, vaikutukset heidän perusoikeuksiensa toteutumiseen ja yhteiskunnan palveluiden saatavuuteen, vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja työelämään sekä erityiset lapsivaikutukset. Tässä arviossa toimenpiteitä toteutetaan, mikäli niillä saavutettava kokonaishyöty ylittää niistä aiheutuvat haitat.

Ohjeen mukaan, mikäli eduskunnassa käsittelyssä oleva ns. koronapassi otetaan käyttöön, täydentäisi se riskiperusteisia rajoituksia siten, että rajoituksen kohteena olevien toimijoiden olisi mahdollista poiketa rajoituksista edellyttämällä tilaisuuteen tai tilaan tulevilta henkilöiltä koronatodistusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 13.10.2021 antanut ohjauskirjeen *Uudistettu hybridistrategian toimintasuunnitelma* (VN/22887/2021-STM-23), jossa todetaan, että sosiaali- ja terveysministeriö ohjasi 23.9.2021 kirjeellään uudistetun hybridistrategian käyttöönottoon 15.10.2021 saakka. Ministeriö jatkaa 13.10.2021 antamallaan kirjeellä 23.9.2021 annetun ohjauksen voimassaoloa 7.11.2021 saakka.

Ohjeen mukaan ministeriö tulee myöhemmin antamaan erillisen ohjauksen uudistetun toimintasuunnitelman täysimääräisestä soveltamisesta. Tämä tapahtuu, kun rokotusten kohderyhmään kuuluvien 12 vuotta täytäneiden vähintään 80 %:n rokotuskattavuus saavutetaan tai kaikilla halukkailla kohdeväestöön kuuluvilla on ollut mahdollisuus saada kaksi rokoteannosta.

Ohjeessa todetaan, että rokotusten kohdeväestöstä 84,4 % on 11.10.2021 mennessä saanut vähintään yhden rokoteannoksen ja 73,7

% kaksi rokoteannosta. Uusien koronavirustartuntojen määrä on kuitenkin kääntynyt huolestuttavaan kasvuun ja painottuu rokottamattomaan väestöön. Sairaalahoidon kuormitus on kasvussa useissa sairaanhoitopiireissä. Vakavien tapauksien estäminen ja sairaalahoidon tarpeen kääntyminen laskuun edellyttäisi sekä rokotuskattavuuden kasvua että tapausmäärien selvää vähenemistä.

Ohjeen mukaan tärkeintä on kaikin keinoin edistää mahdollisimman korkeaa rokotuskattavuutta ja terveysturvallisia toimintatapoja alueellisella ja paikallisella tasolla. Epidemiatilanteen heikentyminen voi edelleen muodostaa ilmeisen riskin taudille alttiiden ihmisten terveydelle ja sairaalahoidon tarpeen kasvulle.

Ministeriö korostaa, että paikallisen tai alueellisen epidemiatilanteen heikentyessä tartuntojen leviämistä ja sen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia voidaan edelleen tehokkaasti estää ottamalla oikea-aikaisesti käyttöön hybridistrategian mukaisia toimenpiteitä kuntakohtaisesti tai yksittäistä kuntaa laajemmalla alueella.

Sosiaali- ja terveysministeriön on 11.11.2021 antanut ohjauskirjeen *Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman täysimääräinen soveltaminen* (VN/28052/2021), jonka mukaan uudistetussa hybridistrategian toimintasuunnitelmassa todetaan, että toimintasuunnitelma otetaan täysimääräisesti käyttöön, kun rokotusten kohderyhmään kuuluvien 12 vuotta täyttäneiden vähintään 80 prosentin rokotekattavuus saavutetaan tai kaikilla halukkailla kohdeväestöön kuuluvilla on ollut mahdollisuus saada kaksi rokoteannosta.

Ohjauskirjeen mukaan koronarokotukset ovat edenneet hyvin, ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta saadun tiedon mukaan tavoite 80 prosentin rokotuskattavuudesta saavutettiin 10.11.2021. Tavoitteen saavuttamisen myötä STM ohjaa toimintasuunnitelman soveltamista 15.11.2021 alkaen.

Ohjauskirjeen mukaan kahden rokoteannoksen saaneiden lisäksi yhden rokoteannoksen tuottamassa suojassa on noin 5 prosenttia väestöstä. STM korostaa, että edelleen noin 15 % yli 12-vuotiaasta väestöstä on täysin vailla suojaa taudilta, koska tartunnan kautta saadun immuniteetin saaminen on ollut varsin harvinaista. Saavutettu 80 prosentin rokotuskattavuus ei yksin riitä ehkäisemään tartuntojen leviämistä rokottamattomien joukossa etenkin, jos väestössä rokottamattomat ja rokotetut eivät kohtaa toisiaan satunnaisesti, vaan rokottamattomat tapaavat enemmän rokottamattomia kuin rokotettuja lähiympäristössään. Ohjauskirjeen mukaan tälläkin hetkellä epidemia jatkuu Suomessa edelleen paikallisesti vaihtelevana ja monimuotoisena, ja rokottamattomien keskuudessa epidemia jatkaa nopeaa leviämistään. Rokottamattoman väestön ilmaantuvuus on noin nelinkertainen koko väestön ilmaantuvuuteen verrattuna. Näin ollen paikallisesti tulee edelleen ryhtyä kohdennettuihin toimenpiteisiin, mikäli paikallisella tasolla syntyy tai uhkaa

syntyä merkittävä tautirypäs, jossa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaishyvinvoinnille sekä myös välillisten vaikutustensa kautta laajemmille yhteiskunnallisille haitoille.

Ohjauskirjeen mukaan hybridistrategian toimeenpanon tavoite on avata yhteiskunta, edistää sen avoinna pitämistä ja tukea epidemian jälkihoitoa, talouden kasvuedellytyksiä ja jälleenrakennusta. Yhteiskunnan eri toiminnot ovat lähtökohtaisesti avoimia eikä niitä rajoiteta. Paikallisessa epidemiantorjunnassa kunnan tai tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan kuntayhtymän rooli korostuu verrattuna aikaisempaan. Tartuntatilannetta ja sen vaikutuksia seurataan ja tartuntaryppäät sammutetaan ensisijaisesti tartuntatautilain mukaisin perustoimivaltuuksin kohdennetusti ja nopeasti paikallisten viranomaisten toimesta.

Ohjauskirjeen mukaan toimintasuunnitelman täysimääräisen soveltamisen tavoitteena on epidemian alueellisista vaihekuvauksista, valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista luopuminen kokonaan. Ministeriö on valmistellut aiempien vaihekriteerien tilalle nykyiseen tautitilanteeseen paremmin soveltuvat epidemian leviämisalueiden epidemiologiset tunnusmerkit. Tunnusmerkkejä voidaan käyttää suuntaa antavana apuna niiden toimenpiteiden tarpeen arvioinnissa, joita tulee harkita koronaepidemian hallitsemattoman ja vakavaa sairastavuutta merkittävästi lisäävän kasvun riskin johdosta alueellisesti tai joissakin alueen toimintaympäristöissä (väestöryhmissä, tiloissa tai toiminnoissa). Ministeriö pyytää alueellisia viranomaisia koronakoordinaatioryhmissä seuramaan edelleen alueen epidemiatilannetta ja harkitsemaan sen perusteella, mitä suosituksia ja rajoituksia tarvitaan epidemian hillitsemiseksi.

Ohjauskirjeessä ministeriö suosittelee, että rajoitustoimenpiteitä toteutetaan merkittävässä paikallisissa tautirypästilanteissa ja varsinaisia hallintopäätöksiin asetettavia rajoitustoimia tehdään, jos se on välttämätöntä. Toimenpiteet ovat lyhytkestoisia ja ne kohdennetaan ja painotetaan riskiperusteisesti. THL:n riskipotentiaalin arviointimalli ohjaa ja tukee rajoitusten ja informaatio-ohjauksen kohdentamista ja sisällöstä päättämistä. THL päivittää riksipotentiaalin arviointitaulukkoa sekä ohjausta kertyvän tiedon ja tarpeen mukaan.

Ohjauskirjeen mukaan kohdennettuja informaatio-ohjaus ja rajoitustoimia on jatkettava niin kauan kuin niillä saavutettavat kokonaishyödyt yhteiskunnalle, vaikutukset ihmisten perusoikeuksiin huomioon ottaen, ovat merkittävämpiä kuin niiden haitat, ja toimet ovat välttämättömiä ja oikeasuhteisia.

Ohjauskirjeessä todetaan, että viranomaistoimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia sekä käyttää viranomaiselle osoitettua toimivaltaa viipymättä, mutta noudattaen suhteellisuus-, välttämättömyys- ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteita sekä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Tartuntojen leviämistä ja sen haitallisia vaikutuksia voidaan tehokkaasti

estää ottamalla käyttöön hybridistrategian mukaiset toimenpiteet oikea-aikaisesti. Toimenpiteet tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi ovat edelleen tehokkaita ja niiden käyttö voi edelleen olla välttämätöntä. Arviointiin ja toimenpiteisiin kuuluu myös toimenpidetarvearvointien ja ehdotusten tekeminen valtioneuvostolle asioissa, joissa sillä on toimivalta päättää rajoitusten käytöstä (ravitsemistoiminta korkean tartuntariskin toimintana).

Ohjauskirjeen mukaan, mikäli välttämättömiä rajoitustoimia on otettu käyttöön, on toimijoilla edelleen mahdollisuus ottaa käyttöön ns. koronapassi rajoituksille vaihtoehtoisena terveysturvallisuustoimena. koronapassin käytöllä voidaan osaltaan kohdentaa toimia sekä vähentää huomattavasti rajoituksista toimijoille aiheutuvia haittoja ja mahdollistaa toiminnan jatkaminen rajoituksista huolimatta. Nämä seikat tulee huomioida päätösharkinnan pohjana olevassa tehokkuus- ja vaikutusarvioinnissa.

Ohjauskirjeen mukaan epidemiatilanteen yllättävää ja erittäin vaikeaa heikkenemistä varten on valmisteltu valtakunnallista hätäjarrumekanismia. Tällainen tilanne voisi syntyä esimerkiksi rokotusohjelman ennakoarviota merkittävästi huonomman vaikuttavuuden ja siitä johtuvan merkittävästi vaikeutuneen epidemiatilanteen vuoksi. Hätäjarrumekanismi merkitsisi siirtymistä laaja-alaisempien toimenpiteiden valtakunnalliseen ohjaukseen voimassa olevan lainsäädännön puitteissa.

Ministeriö korostaa ohjauskirjeessään, että mahdollinen hätäjarrumekanismien käyttö tulisi kyseeseen vain tilanteessa, jossa hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisten toimenpiteiden täysimääräinen käyttö ei ole osoittautunut riittäväksi estämään epidemian merkittäviä haittavaikutuksia tai jos tartuntatautiviranomaiset eivät ole käyttäneet toimivaltuuksiaan ohjauksen mukaisesti.

Epidemiatilanteeseen on nykytilanteessa ensisijaisesti puututtava paikallisesti ja alueellisesti toimintasuunnitelman mukaisin keinoin: maskisuositus käytössä ja tarpeenmukaisesti kohdennettu korkean riskin tilanteisiin, paikalliset etätyötä koskevat suositukset käytössä, testaus- ja jäljitystoimintaa tehostettu, tartuntatautilain 58 §:n mukaiset korkean riskin tilaisuuksien rajoitustoimet ovat otettu käyttöön STM:n hybridistrategian toimintasuunnitelmaan perustuvan ohjauksen mukaisesti ja muut tilapäiseen sääntelyyn perustuvat erityiset toimivaltuudet, kuten tiettyihin korkean riskin tilanteisiin kohdennetut tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset toimet.

Ohjauskirjeen liitteen (*Epidemian leviämisalueiden epidemiologiset tunnusmerkit*) mukaan toimintasuunnitelman täysimääräisen soveltamisen tavoitteena on epidemian alueellisista vaihekuvauksista luopuminen. Tämän myötä sosiaali- ja terveysministeriön on valmistellut aiempien epidemian vaihekriteerien tilalle nykyiseen tautitilanteeseen paremmin soveltuvat epidemian leviämisalueiden epidemiologiset tunnusmerkit.

Epidemian leviämisalueelle ominaisia tunnusmerkkejä ovat:

- Alueellisessa tai väestöryhmäkohtaisessa rokotuskattavuudessa on puutteita,
- Sosiaali- tai terveydenhuollon kuormitus kasvaa ja palvelujärjestelmän osan tai osien toimintakyky heikkenee,
- Positiivisten näytteiden osuus on $> 3,0-3,5\%$, pois lukien kohdennetut terveystarkastukset ja seulonnat,
- Jätevesiseuranta osoittaa havaituissa virusmäärissä satunnaisvaihtelun ylittävää kasvua,
- Esiintyy laajoja joukkoaltistumisia, joiden selvittäminen vaikeuttaa merkittävästi muuta epidemian torjuntatyötä,
- Jäljityksen viive rajoittaa tartuntaketjujen riskiperusteista tehokasta katkaisua,
- Tartuntojen 14 vrk:n tapaussumma koko väestössä on suuruusluokkaa $> 100 / 100\,000$ asukasta tai rokottamattoman tai jonkun muun väestöryhmän suuruusluokkaa $> 200 / 100\,000$ asukasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut 1.12.2021 ohjauskirjeen *Epidemiatilanteen muutoksen edellyttämät toimenpiteet alueilla* (VN/31452/2021). Ohjauskirjeessä todetaan, että uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pysytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin. Mekanismit olisi otettava käyttöön, mikäli epidemiatilanne uhkasi merkittävästi väestön terveyttä ja hyvinvointia, palvelujärjestelmän toiminta- ja kantokyky olisi vakavasti uhattuna ja sekä sairaala- että tehohoito uhkaavat ylikuormittua tai rokotusohjelman vaikuttavuus olisi ennakoarviota merkittävästi huonompi ja epidemiatilanne alkaisi sen seurauksena merkittävästi uudelleen vaikeutua. Ennen hätäjarrun käyttöönottoa tulee osoittaa, että paikallisten ja alueellisten toimijoiden käytössä olevat keinot eivät aktiivisesti ja ennakoivasti käytettyinä ole riittäviä epidemian hillitsemiseksi tai ohjauksesta huolimatta keinoja ei ole alueilla otettu käyttöön.

Ohjauskirjeen mukaan epidemiatilanne on Suomessa heikentynyt huomattavasti, ja rokottamattomien keskuudessa epidemia jatkaa nopeaa leviämistään. Sairaalahoidon kuormitus on myös ollut nousussa viimeisen kuukauden aikana. Saavutettu 80% :n rokotuskattavuus ei yksin riitä kääntämään epidemian kulkua laskusuuntaan. Tilanteen heikentyminen monilla alueilla edellyttää myös muita toimia tartuntojen vähentämiseksi.

Ohjauskirjeen mukaan tartuntatautilain (1227/2016) tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Tartuntatautilain 6 § mukaan laissa tarkoitettujen valtion viranomaisen ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Ohjauskirjeessä todetaan, että alueellisesti, ajallisesti ja asiallisesti kohdennettuja informaatio-ohjaus- ja rajoitustoimia on jatkettava niin kauan kuin niillä saavutettavat kokonaishyödyt yhteiskunnalle, vaikutukset ihmisten perusoikeuksiin huomioon ottaen, ovat merkittävämpiä kuin niiden haitat, ja toimet ovat välttämättömiä sekä oikeasuhtaisia. THL:n riskipotentiaalin arviointimalli ohjaa toimien välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden harkintaa.

Ohjauskirjeen mukaan valtakunnallinen epidemiatilanne ja erityisesti epidemian leviämisalueiden tartuntatilanne sekä hoidon tarpeen lisääntyminen tarkoittavat olosuhteita, joissa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaishyvinvoinnille sekä välillisten vaikutustensa kautta laajemmille yhteiskunnallisille haitoille. Alueilla ja paikallisissa tilanteissa on syytä ryhtyä kohdennettuihin tehostettuihin toimenpiteisiin tämän estämiseksi. THL on rokotuskattavuuden vaikutusarvion sekä epidemiatilanteen heikentymisen vaikutusarvion perusteella 29.11.2021 tarkistanut suositustaan riskipotentiaalin arviomallin käytöstä. Malli esittää lääketieteelliset ja epidemiologiset asiantuntija-arviot eri toimintojen asettamasta tartuntariskistä, riskien suuruudesta ja niiden realisoitumisen todennäköisyydestä sekä mahdollisuuksista torjua riskejä. Mallissa ei ole mainittu kaikkia mahdollisia tilanteita, mutta se toimii työkaluna alueellisille ja paikallisille viranomaisille tunnistamaan erilaisten tilanteiden ja tilaisuuksien mahdollisia riskejä.

Sosiaali- ja terveysministeriö tarkistaa tämän mukaisesti viranomaisille (kunnat, kuntayhtymät, aluehallintovirastot) antamaansa ohjausta ja suosittelee, että heikentyneen epidemiatilanteen hillitsemiseksi sekä hätäjarumekanismin käyttöönoton tarpeen välttämiseksi epidemian leviämisalueilla selvitetään, arvioidaan ja otetaan tämän harkinnan mukaisesti tehostettuun käyttöön seuraavat toimenpiteet:

- testaus- ja jäljitystoiminnan riskiperusteinen tehostaminen ja laajentaminen päivitettävän testausstrategian mukaisesti
- maskisuosituksen kiristäminen
- etätyösuosituksen käyttöönotto
- ravitsemisliikkeitä koskevan sääntelyn tiukentamisen esittäminen valtioneuvostolle
- tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaiset, korkean riskin tilaisuuksiin kohdistuvat rajoitustoimet (lapsiin kohdistuvat rajoitukset viimesijaisena keinona)

Ministeriö lisäksi suosittelee ohjauskirjeessä, että vastaava käyttöönottoharkinta tehdään ja sen mukaisesti otetaan käyttöön THL:n tarkistetun riskiarvion mukaisiin kohtalaisen riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin kohdistuvat toimenpiteet seuraavasti:

- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin messujen järjestämistä ja niissä käytettävien tilojen käyttöä tilanteissa, joissa ei voida taata erityisjärjestelyjä kontaktien välttämiseksi.
- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin kuorolaulutoiminnan tilaisuuksia ja niissä käytettävien tilojen käyttöä, kun tilaisuuteen osallistuu tai tiloja käyttää yli 10 henkilöä.
- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin alueellisesti ja toiminnallisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettäviä massakonsertteja ja niissä käytettävien ulkotilojen käyttöä, kun istumapaikkoja ei ole määritetty.
- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin aikuisten joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan ja kontaktilajien harrastamiseen käytettävien sisätilojen käyttöä.
- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin hengellisiin kokoontumisiin käytettävien sisätilojen käyttöä.
- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin alueellisesti ja toiminnallisesti rajatuissa ulkourheilukatsomoissa seurattavia tilaisuuksia ja ulkourheilukatsomotilojen käyttöä, kun istumapaikkoja ei ole määritetty. Annetaan tilojen käyttäjille niiden terveysturvallista käyttöä koskevat tarkennetut suositukset OKM:n suosituksiin perustuen.
- Rajoitetaan tartuntatautilain 58 d §:n mukaisin hallintopäätöksin yöpymistä edellyttävien leirien ja kurssien sisätilojen käyttöä siltä osin kuin ne kuuluvat säännöksen soveltamisalaan, ja annetaan tilojen käyttäjille niiden terveysturvallista käyttöä koskevat tarkennetut suositukset OKM:n suosituksiin perustuen.

Ohjauskirjeessä todetaan, että ministeriön suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja. Ministeriö kehottaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymiä viipymättä arvioimaan alueellaan ja oma-aloitteisesti ilmoittamaan alueensa kunnille ja aluehallintovirastoille tartuntatautilain 58 d §:ssä säädettyjen soveltamisedellytysten täyttymisestä.

Ministeriö korostaa ohjauskirjeessä edelleen, että viranomaistoimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia ja viranomaisten tulee käyttää niille osoitettua toimivaltaa viipymättä, mutta noudattaen suhteellisuus-, välttämättömyys- ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteita sekä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Kohdennettuihin, tehostettuihin toimenpitei-

siin tulee ryhtyä, mikäli paikallisella tasolla syntyy tai uhkaa syntyä merkittävä tautirypäs, jossa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaishyvinvoinnille sekä laajemmille yhteiskunnallisille haitoille.

Ohjauskirjeen mukaan yleisvaarallisten tartuntatautien epidemioiden ja epidemioiden leviämisen torjunta perustuu tilastollisiin todennäköisyyksiin sekä riskien ennakkolliseen hallintaan. Rajoitustoimien tarkoituksena on erityisesti ihmisten välisten tartuntoja mahdollistavien kontaktien syntymisen ennaltaehkäisy. Kyse on väestön käyttäytymiseen liittyvistä todennäköisyyksistä. Rajoitusten valmistelun ei tarvitse suoraan perustua siihen, että joissakin tilaisuuksissa tai toiminnoissa olisi tapahtunut altistumisia ja tartuntoja, vaan siihen, että erityisesti tuntemattomien ihmisten välisten pitkäaikaisten lähikontaktien rajoittamisella vähennetään todennäköisyyksiä taudin leviämiseen.

Harkinnassa esimerkiksi tieto tartunnanlähteistä on vain yksi kokonaisarkinnan elementti. Toimenpiteiden välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta ei tulisi määrittää yksin käytettävissä oleva historiatieto esimerkiksi aikaisemmista tartunnanlähteistä, vaan ennakoitujen vaikutusten kokonaisarvio. Tehokkaimmiksi rajoitustoimiksi on osoitettu lähikontakteja merkittävästi vähentävät toimenpiteet sellaisessa toiminnassa, jossa pisaratartunnan riski korostuu toimintaan tai sen järjestämiseen liittyvien tekijöiden vuoksi. Tämän perusteella tarkoituksena on pyrkiä hillitsemään niitä tartunnanlähteitä, joista tartuntoja voi todennäköisesti tulla ja joihin käytettävissä olevan asiantuntijatiedon perusteella voidaan tehokkaasti vaikuttaa.

Hybridistrategian toimintasuunnitelmassa todetaan, että toimintoja voi olla perusteltua rajoittaa painotetusti ja kokonaisuudessaan, mutta tarkoin kohdennetusti. Jos tarkoitus voidaan tehokkaasti saavuttaa verrattain lyhytkestoisella mutta tiukalla täsmärajoituksella, se voi olla kokonaisvaikutuksiltaan hyväksyttävämpi vaihtoehto.

Päätöksissä kuvataan kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ennen päätöksentekoa on keskeisesti siis arvioitava toimenpiteen epidemiologiset, lääketieteelliset, terveydelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja taloudelliset vaikutukset, samoin kuin muut vaikutukset ihmisten asemaan ja toimintaan yhteiskunnassa, vaikutukset heidän perusoikeuksiensa toteutumiseen ja yhteiskunnan palveluiden saatavuuteen, vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja työelämään sekä erityisesti lapsivaikutukset. Tässä arviossa toimenpiteitä toteutetaan, mikäli niillä saavutettava kokonaishyöty ylittää niistä aiheutuvat haitat. Toimia on siis jatkettava niin kauan kuin niillä saavutettavat kokonaishyödyt yhteiskunnalle, vaikutukset ihmisten perusoikeuksiin huomioon ottaen, ovat merkittävämpiä kuin niiden haitat ja toimet ovat välttämättömiä sekä oikeasuhtaisia.

Ohjauskirjeen mukaan viranomaisten tulee harkita seuranta- ja arviointitietoihinsa perustuen, mihin rajoitustoimenpiteet ja informaatio-ohjaus kohdennetaan. Toimenpiteet kohdennetaan ja painotetaan riskiperusteisesti. Viestinnän ja informaatio-ohjauksen merkitys toimenpiteiden ennakoinnissa ja niiden tehosteena korostuu. Myös toimenpiteiden oikeudellisen sitovuuden viestintä on tärkeä osa tätä, toimien lääketieteellisten perusteiden ja epidemiologisen merkityksen ohella. Osana toimenpiteiden välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusarviointia on harkintaa tehtävä myös tartuntatautien leviämisen ehkäisyn vaikuttavuuden näkökulmasta. Epidemian torjunnan tulee olla alueellisesti ja paikallisesti vaikuttavaa, ja suositus- ja rajoitustoimenpiteet tulee kohdistaa sellaiseen toimintaan, joilla tartuntoja voidaan parhaiten ehkäistä. Toisaalta toimenpiteiden vaikuttavuuden huomioiminen tarkoittaa myös sitä, että toimista luovutaan viipymättä, jos käy ilmeiseksi, ettei niillä saavuteta tavoiteltua tarkoitusta.

Ohjauskirjeessä todetaan, että toimijoilla on edelleen mahdollisuus ottaa käyttöön ns. koronapassi rajoituksille vaihtoehtoisena terveysturvallisuustoimena. Koronapassin käytöllä voidaan osaltaan kohdentaa toimia sekä vähentää huomattavasti rajoituksista toimijoille aiheutuvia haittoja ja mahdollistaa toiminnan jatkaminen rajoituksista huolimatta. Nämä seikat tulee huomioida päätösharkinnan pohjana olevassa tehokkuus- ja vaikutusarviossa.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä 10.12.2021 sähköpostitse saadun ohjauksen mukaan epidemiatilanteessa, jonka vaikeusaste vaihtelee alueiden kesken, ministeriö muistuttaa, että STM:n antama ohjaus suosittelee alueellisten toimenpiteiden *vähimmäissisältöä* eli sitä, mikä kansallisella tasolla arvioituna olisi leviämisalueilla tarpeen. Ohjauksen mukaan aluekohtainen ja paikallinen arvio voi perustellusti edellyttää tiukempia ja laajempia toimenpiteitä kuten

- yleisötilaisuusrajoitusten laajentaminen ja tiukentaminen (58)
- tilojen käyttöä koskevien rajoitusten lisääminen ja laajentaminen (58 d)

Ajallisesti ja paikallisesti rajaten voidaan myös luopua koronapassin käyttömahdollisuudesta rajoituksista vapautumiseen yleisötilaisuuksien ja korkean riskin tilojen osalta kieltämällä yleisötilaisuudet kokonaan 58 §:n nojalla ja sulkemaan tilojen käyttö 58 g §:n nojalla (jolloin koronapassia ei voi käyttää rajoituksesta vapautumiseen).

Sosiaali- ja terveysministeriö on 22.12.2021 antanut ohjauskirjeen *Hätäjärjumekanismin käyttöönotto*. Kirjeessä todetaan, että epidemiatilanne on olennaisesti heikentynyt useiden viikkojen ajan. Viikolla 50 Suomessa todettiin yli 13 000 uutta koronavirustapausta. Viikoittainen raportoitu tapausmäärä on kaksinkertaistunut loka-marraskuun vaihteen verrattuna. Erityisesti rokottamattomilla nuorilla ja aikuisilla koronavirustapausten ilmaantuvuus on ennennäkemättömän korkea. Erikoissairaanhoidon kuormitus on ollut korkealla tasolla lokakuusta alkaen,

ja tehohoidon kuormitus on lähes kaksinkertaistunut lokakuun loppuun nähden.

Suomessa rokotusten kohdeväestöstä, eli 12 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista, on 87,6 % saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 83,3 % saanut kaksi rokoteannosta ja 15,9 % on saanut kolme rokoteannosta 21.12.2021 mennessä.

Kirjeen mukaan epidemiatilanteen yllättävää ja erittäin vakavaa heikkenemistä varten on valmisteltu poikkihallinnollisesti valtakunnallisesti hätäjarrumekanismit. Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pystytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin. Mekanismit olisi otettava käyttöön, mikäli epidemiatilanne uhkasi merkittävästi väestön terveyttä ja hyvinvointia, palvelujärjestelmän toiminta- ja kantokyky olisi vakavasti uhattuna, ja sekä sairaala- että tehohoito uhkaavat ylikuormittua, tai rokotusohjelman vaikuttavuus olisi ennakoarviota merkittävästi huonompi ja epidemiatilanne alkaisi sen seurauksena merkittävästi uudelleen vaikeutua.

Rokotuskattavuuden saavutettua kohdeväestössä ennalta asetetun 80 % tavoitetason kävi ilmeiseksi, että samaan aikaan lisääntyneet kontaktit ja rajoituksista luopuminen loivat kierteen, jossa tartunnat levisivät erittäin laajasti ja nopeasti rokottamattomien keskuudessa. Rokotusten kohderyhmien laajentamisella, testauksen lisäämisellä ja riskiperusteisesti kohdennetuilla sekä ns. koronapassin avulla suunnatuilla rajoitustoimenpiteillä ei riittävästi ole pystytty tätä kehitystä estämään. Kun samaan aikaan kahden rokotuksen antama suojateho alkoi hiipua, tartuntoja on alkanut esiintyä myös ensiksi rokotetuilla riskiryhmillä. Sairalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveyspalveluissa. Välillisten vaikutustensa kautta tartuntojen leviäminen voi jatkossa vaikuttaa merkittävästikin myös ihmisten osallistumis- ja toimintamahdollisuuksiin ja siten vaikeuttaa tavoitteeksi asetettua yhteiskunnan auki pitämistä. Ilmaantuneen uuden omikron-virusmuunnoksen merkitystä tälle kehitykselle ei vielä tarkemmin tunneta, mutta tieto asiasta lisääntyy erittäin nopeasti kansainvälisten kokemusten ja tilannekuvan seurannan avulla. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi.

Ministeriö on 13.10.2021, 11.11.2021 ja 1.12.2021 antanut ohjauskirjeet uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman soveltamisesta. Informaatio-ohjauksella, alueellisten ja paikallisten viranomaisten suosituksilla ja rajoitustoimenpiteillä sekä saavutetulla rokotuskattavuudella ei kuitenkaan ole riittävästi kyetty hillitsemään epidemiatilannetta. Epidemiatilanne ja sen heikentyminen edelleen uhkaavat merkittävästi väestön terveyttä, ja tällä hetkellä on selvä uhka palvelujärjestelmän ylikuormittumiselle.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2021 puoltamana sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa tällä kirjeellä hätäjarrumekanismin mukaisten laajojen lisätoimien käyttöä.

Kirjeen mukaan lisätoimenpiteiden kattavalla käytöllä pyritään siis hillitsemään epidemiaa ja turvaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokykyä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. Mekanismiin sisältyvien toimenpiteiden käyttöönotolla tavoitellaan kontaktien tehokasta vähenemistä määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla.

Rajoitustoimien ajallisessa ja alueellisessa kohdentamisessa pääsääntönä tulee olla ainakin sairaanhoitopiiritasoinen arviointi ja päätöksenteko sekä epidemiatilanteen kannalta varmistetusti tehokas rajoitustoimien ajallinen kesto. Joidenkin toimenpiteiden toteuttaminen erityisvastuualueitasoisesti voi olla tarpeen, mikäli toimien perusteena osaltaan on erikoissairaanhoidon kapasiteetin turvaaminen. Toimenpiteiden kohdentamisen perusteena ja tukena käytetään leviämisalueen määritelmää.

Ministeriö ohjaa, että epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön muun muassa seuraavia lisätoimenpiteitä:

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 §:n ja 58 d §:n mukaisin päätöksin ja niiden täyden soveltamisalan mukaisesti yleisötilaisuuksien järjestämistä ja tilojen käyttöä, kohdistuen myös matkan riskin tilaisuuksiin, tiloihin ja toimintoihin
- Rajoitetaan edellytysten täytyessä korkean ja kohtalaisen riskin yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päätöksin.
- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan erityisesti korkean ja kohtalaisen riskin tilojen osalta.

Kirjeessä todetaan, että päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

Ministeriö kehottaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymiä viipymättä arvioimaan alueellaan ja oma-aloitteisesti ilmoittamaan alueensa kunnille, aluehallintovirastoille ja Liikenne- ja viestintävirastolle tartuntatautilain 58 d §:ssä, 58 f §:ssä ja 58 g §:ssä säädettyjen soveltamisedellytysten täyttymisestä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 3.1.2022 antanut ohjauskirjeen *Tarkennus hätäjarrumekanismin käyttöönottoon liittyviin ministeriön suosi-*

tuksiin. Ministeriö täydentää 22.12.2021 antamaansa ohjausta toteamalla, että siltä osin, kun ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumisesta koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä tartuntariskiä.

Kirjeen mukaan tällöin hallintopäätöksillä voitaisiin ulkotiloissa esimerkiksi edellyttää, että osallistujien sekä seurueiden on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa, ja että lähikontaktilla tällöin tarkoitetaan ihmisten oleskelua samassa alueellisesti tai toiminnallisesti rajatussa tilassa alle kahden metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan, tai fyysistä kontaktia toisiinsa.

Kirjeessä todetaan, että ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa. Kansallisessa ohjauksessa arvioituihin riskiolosuhteisiin ja valtakunnallisten suositusten toimeenpanoon vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi vaihdella paikallisesti ja alueellisesti, joten niitä on tulkittava ja sovellettava ajantasainen infektiopaine huomioon ottaen.

Ministeriön mukaan rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta, kiinnittäen erityistä huomiota rajoitusten perusoikeusvaikutuksiin (ml. oikeus elämään ja terveyteen, riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, terveelliseen elinympäristöön sekä kansalais- ja poliittiset oikeudet, elinkeinovapaus, kulttuuriset oikeudet ja yhdenvertaisuus). Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 11.1.2022 antanut ohjauskirjeen *Hätäjarrumekanismin tehostetoimenpiteet* (VN/560/2022). Ohjauskirjeessä todetaan, että valtioneuvoston periaatepäätöksen puoltamana sosiaali- ja terveysministeriö on 22.12.2021 ohjannut kirjeellään hätäjarrumekanismin mukaisten laajojen lisätoimien käyttöharkintaa. Lisäksi ministeriö tarkensi 3.1.2022 kirjeellään hätäjarrumekanismin käyttöönottoon liittyviä suosituksia yleisötilaisuuksien osalta.

Kirjeen mukaan uusia koronavirustapauksia on raportoitu joulun jälkeen hyvin suuria määriä. Taustalla on erityisesti omikronmuunnoksen leviämisherkkyys. Taudin laaja ja nopea leviäminen väestössä on riski myös sairaalahoidon tarpeen kasvulle. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on

lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvioista heikentymistä muissa terveyspalveluissa.

Kirjeen mukaan tapausmäärät ovat tällä hetkellä niin suuria, ettei testamalla ja jäljittämällä kyetä useilla alueilla rajaamaan epidemiaa. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokyvyn turvaamiseksi.

Ministeriö muuttaa kunnille, kuntayhtymille ja aluehallintovirastoille 22.12.2021 (VN/33780/2021) antamia ohjauksellisia suosituksia yleisötilaisuuksien sekä asiakas- ja osallistujatilojen osalta sekä suosittelee matkustajamäärän rajoittamiseen liittyviä toimenpiteitä seuraavasti.

Ministeriö ohjaa ja suosittelee, että kaikilla epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön seuraavia hätäjarrumekanismin tehostetoimenpiteitä:

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä yleisötilaisuuksien järjestämistä kaikissa riskiluokissa kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain (1227/2016) 58 §:n mukaisin päätöksin. Siltä osin kun ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ministeriön 3.1.2022 antaman ohjauskirjeen (VN/21/2022) mukaisesti kuitenkin ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä tartuntariskiä
- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain (1221/2021) 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan kaikissa riskiluokissa
- Arvioidaan välttämätön tarve ja annetaan sen mukaiset ilmoitukset matkustajamäärien rajoittamisesta henkilöliikenteessä tartuntatautilain (1221/2021) 58 f §:n mukaisesti

Ohjauskirjeessä todetaan, että epidemiatilanteen vaikeusasteen johdosta tartuntatautiviranomaisia ohjataan ja suositellaan arvioimaan ja ottamaan arvion mukaisesti käyttöön myös lasten ja nuorten harrastustoimintaan kohdistuvat em. rajoitukset sisätiloissa. Arvioinnissa pyydetään ottamaan huomioon kuitenkin se, että lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten tulisi aina olla viimeisijaisia.

Muilta osin ministeriön 22.12.2021 antamat ohjaukselliset suositukset ovat voimassa.

Ohjauskirjeessä todetaan, että ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erik-

seen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa. Kansallisessa ohjauksessa arvioituihin riskiolosuhteisiin ja valtakunnallisten suositusten toimeenpanoon vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi vaihdella paikallisesti ja alueellisesti, joten niitä on tulkittava ja sovellettava ajankohtainen infektioaine huomioon ottaen.

Tehostetoimenpiteillä tavoitellaan kontaktien tehokasta vähenemistä määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla ja turvaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokyky. Toimenpiteillä pyritään voimassa olevan lainsäädännön puitteissa hillitsemään epidemiaa ja suojaamaan väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektiolta.

Ohjauskirjeessä todetaan, että rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta, kiinnittäen erityistä huomiota rajoitusten perusoikeusvaikutuksiin. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Ohjauskirjeen mukaan päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

Osana ministeriöiden suositusten harkintaa on arvioitu mahdollisia negatiivisia monialaisia vaikutuksia. Vaikka laajemmin toteutetuilla toimilla on tällaisia vaikutuksia, niitä voidaan edelleen tehokkaasti rajata toimien asiallisella, ajallisella ja alueellisella kohdentamisella sekä yhteiskunnan taloudellisilla- ja palvelutukitoimilla. Poikkeukselliset toimet ovat varsin tilapäisiä. Toisaalta tilanteessa saavutettavissa olevat terveyshyödyt ja niiden välilliset hyödyt hyvinvoinnille ja myös yhteiskunnalliselle sekä taloudelliselle kestävyydelle että toipumiselle ovat merkittäviä. Kokonaisuutena tarve ja arvio pandemiantorjunnan terveysvaikutuksista ja velvollisuudesta siihen edellyttävät edellä kuvattuja tehosteita tavalla, jossa hyödyt ovat potentiaalisia haittoja merkittävämpiä. Oikeudella henkeen ja terveyteen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin on perusoikeusjärjestelmässämme erittäin vahva asema. Oikein ajoitetuilla ja tehokkailla toimilla voidaan myös lyhentää ja rajoittaa pitkäaikaisemmaksi muodostuvien rajoitusten tarvetta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2022 antaman ohjauskirjeen *Häätäjarrumekanismiin liittyvien toimenpiteiden jatkaminen* (VN/2633/2022). Ohjauskirjeessä todetaan, että epidemia on edelleen jatkanut kasvuaan koko maassa ja tartuntamäärät ovat nousseet nopeasti. Tarkkaa tietoa tartuntamääristä ei kuitenkaan tässä epidemiatilanteessa ole saatavilla.

Epidemian torjuntatoimien aiheuttama kuormitus on jatkunut perusterveydenhuollossa suurena ja aiheuttanut monissa perusterveydenhuollon palveluissa heikentymistä ja hoitoon pääsyn viivettä. Eteläisessä Suomessa kuitenkin vaikein kuormitustilanne näyttää hieman helpottaneen. Myös erikoissairaanhoidossa hoidettavana olevien potilaiden määrä on yleisesti ottaen ollut suuri, mutta on viimeisen kahden viikon aikana ollut laskussa.

Omikronmuunnos on muodostumassa tai muodostunut valtavirukseksi jo valtaosalla alueista. Tartuntoja havaitaan paljon myös rokotetuilla henkilöillä, mutta rokotettujen sairaalahoidot eivät ole lisääntyneet läheskään samassa määrin. Rokotteet suojaavat edelleen hyvin vakavalta koronasairaudelta ja rokottamattomuus on yhä tehohoitoa vaativan koronasairauden suurin riskitekijä. Sairaalakapasiteetin turvaamiseksi on tärkeää, että etenkin 60 vuotta täyttäneiden ja riskiryhmiin kuuluvien henkilöiden kolmannet rokoteannokset saadaan toteutettua mahdollisimman nopeasti. Tartuntojen suuren määrän vuoksi on edelleen jatkettava useita hätäjarrumekanismin liittyviä toimenpiteitä, jotta rokotusten toteuttamiselle ja rokotussuojan vahvistamiselle saadaan aikaa ja palvelujärjestelmän kantokyky saadaan turvattua.

Ministeriö suosittelee, että alueellisen tilanteen niin salliessa toimenpiteissä paltaan riskiperusteiseen kohdentamiseen tilojen ja tilaisuuksien rajoituksissa. Ministeriö ohjaa ja suosittelee, että kaikilla epidemian leviämisen alueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön seuraavia toimenpiteitä. Ministeriö suosittelee toimenpiteitä 15.2.2022 saakka.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä kohtalaisen ja korkean riskin sisätiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien järjestämistä kieltämällä niiden järjestäminen kokonaan tartuntatautilain 58 §:n mukaisin päättöksi. Siltä osin, kuin ulkotiloissa järjestettäviä yleisötilaisuuksia on välttämätöntä rajoittaa, harkinnassa kehoitetaan ministeriön 3.1.2022 antaman ohjauskirjeen (VN/21/2022) mukaisesti kuitenkin ottamaan huomioon mahdollisuudet ehkäistä tartuntariskiä osallistujien sijoittumista koskevilla velvoitteilla. Vallitsevassa tilanteessa on syytä arvioida, voidaanko esimerkiksi lähikontaktin välttämistä koskevien velvoitteiden asettamisella riittävästi ehkäistä tartuntariskiä. Ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisesti voimassa olevista kieltorajoituksista, jotka ovat kohdistuneet matalan riskin yleisötilaisuuksiin. Täyskieltoa lievempiä yleisötilaisuusrajoituksia suositellaan asetettavaksi matalan riskin tilaisuuksiin vain, jos se on alueellisen epidemiatilanteen kannalta ehdottoman välttämätöntä. Ensisijaisesti suositellaan käytettäväksi sellaisia tartuntojen leviämistä ehkäiseviä toimia, jotka tosiasiallisesti mahdollistavat matalan riskin toimintojen jatkuvuuden.
- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen kohtalaisen ja korkean riskin tilojen käyttöä kokonaan. Ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisesti voimassa

olevista kieltorajoituksista, jotka ovat kohdistuneet matalan riskin tiloihin.

- Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 d §:n mukaisin päätösin tilojen käyttöä kaikissa riskiluokissa. Matalan riskin tilojen käyttöä suositellaan rajoitettavaksi kuitenkin vain, jos se on alueellisen epidemiatilanteen kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Lisäksi ministeriö on suositellut toimenpiteitä muun muassa yksityistilaisuuksien järjestämisen osalta, kotitestien käyttämistä ennen tilaisuuksiin osallistumista tai ennen tilojen käyttöä sekä aikuisten korkean riskin ryhmäharrastustoiminnan ja siihen osallistumisen keskeyttämistä. Ministeriö on myös suositellut arvioimaan tartuntatautilain 58 f §:n mukaisesti arvioimaan välttämätöntä tarvetta matkustajamäärien rajoittamisesta henkilöliikenteessä.

Ohjauskirjeessä todetaan, että matalan riskin yleisötilaisuuksiin ja asiakas- ja osallistujatiloihin kohdistuvien (kielto-)rajoitusten lisäksi ministeriö suosittelee harkitsemaan luopumista mahdollisista lasten ja nuorten harrastustoimintaan ja korkeakoulujen sekä vapaan sivistystyön, aikuisten perusopetuksen ja aikuisten taiteen perusopetuksen etäopetukseen kohdistuvista rajoituksista ja suosituksista.

Ministeriö kehottaa sairaanhoitopiiriin kuntayhtymiä viipymättä arvioimaan alueellaan ja oma-aloitteisesti ilmoittamaan alueensa kunnille, aluehallintovirastoille ja Liikenne- ja viestintävirastolle tartuntatautilain 58 f §:ssä ja 58 g §:ssä säädettyjen soveltamisedellytysten täytymisestä.

Ohjauskirjeessä todetaan, että ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti. Laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa.

Ohjauskirjeen mukaan kansallisessa ohjauksessa arvioituihin riskiolosuhteisiin ja valtakunnallisten suositusten toimeenpanoon vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi vaihdella paikallisesti ja alueellisesti, joten niitä on tulkittava ja sovellettava ajantasainen infektioaine sekä palvelujärjestelmän kuormitus huomioon ottaen. Toimenpiteiden tavoitteena on kontaktien tehokas väheneminen määrääjäksi pahimmilla epidemia-alueilla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokyvyn turvaaminen. Toimenpiteillä pyritään voimassa olevan lain-säädännön puitteissa hillitsemään epidemiaa ja suojaamaan väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä erityisesti riskiryhmiä vakavalta koronavirusinfektiolta.

Ohjauskirjeessä todetaan, että päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

Ohjauskirjeen mukaan rajoituksia on arvioitava epidemiologisen, sosiaalisen ja taloudellisen vaikutuskokonaisuuden kautta kiinnittäen erityistä huomiota rajoitusten perusoikeusvaikutuksiin. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on kohteittain arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoituksen ajallisella ja muulla kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät haitat ylitä hyötyjä.

Aluehallintovirastojen ohjauspyyntö ja siihen sosiaali- ja terveysministeriön 1.11.2021 antama vastaus (muistio VN/27458/2021)

Aluehallintovirastot pyysivät tarkennusta sosiaali- ja terveysministeriön antamaan ohjaukseen koskien rajoitusten asettamista THL:n riskipotentiaalin arviointitaulukkoa hyödyttäen.

Muistiossa viitataan apulaisoikeuskanslerin päätökseen (OKV/433/70/2020), jonka mukaan viranomaistoimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia sekä käyttää viranomaiselle osoitettua toimivaltaa viipymättä, mutta noudattaen suhteellisuus-, välttämättömyys- ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteita sekä muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Muistiossa viitataan voimassa olevaan toimintasuunnitelmaan, jonka mukaan toimenpiteiden on oltava epidemiologisesti perusteltuja ja viruksen muuntuvuuden, osittaisen ennakoimattomuuden sekä eri virusmuunnosten herkkään tartuttavuuteen liittyen ominaisuuksien takia ennakoivia. Rajoitusten ja muiden toimenpiteiden harkinta perustuu aina parhaaseen saatavilla olevaan riittävään tietoon, ja epävarmuus sekä riskit voidaan juridiselta kannalta ottaa huomioon rajoitustoimia punnittaessa ennakoivalla tavalla. Hengen ja terveyden suojaaminen on erittäin painava perusoikeus, jonka turvaaminen painottuu ja jonka suhteen on syytä noudattavaa varovaisuusperiaatetta.

Muistiossa todetaan, että tartuntatautilain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan tartuntatilannetta ja sen vaikutuksia on seurattava paikallisella tasolla kuntien ja kuntayhtymien toimesta. Epidemiaa on edelleen torjuttava yksilöihin kohdistuvien terveysvaikutusten ja paikallistason negatiivisten hyvinvointivaikutusten välttämiseksi.

Muistion mukaan, mikäli paikallisella tasolla syntyy tai uhkaa syntyä erityistilanne, jossa taudin laaja leviäminen muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaishyvinvoinnille sekä välillisten vaikutustensa kautta laajemmille yhteiskunnallisille haitoille, on syytä ryhtyä kohdennettuihin toimenpiteisiin tämän estämiseksi.

Olennaista paikallisessa tilanteessa on kiinnittää huomiota rokottamattomiin väestöryhmiin, vakavalle tautimuodolle erityisen alttiisiin ryhmiin sekä hoidon tarpeen muutoksiin. Taudin leviämisen merkitystä ja vaikutuksia on arvioitava erityisesti lääketieteelliseltä kannalta sen suhteen,

millaisen riskin se aiheuttaa yksilöiden hengelle ja terveydelle, mutta myös heidän laajemmalle hyvinvoinnilleen ja muille palvelutarpeilleen sekä perusoikeuksien toteutumiselle. Merkityksellisiä ovat siten myös välilliset vaikutukset heidän lähipiirilleen ja edellytyksille toimia yhteiskunnassa. Samoin merkityksellistä on laajemminkin epidemiatorjunnan edellyttämien toimenpiteiden (ml. jäljitys, testaus ja muut yksilötason toimet) merkitys ihmisten palveluiden oikea-aikaiselle saatavuudelle ja saavutettavuudelle.

Muistion mukaan toimia on jatkettava niin kauan kuin niillä saavutettavat kokonaishyödyt yhteiskunnalle, vaikutukset ihmisten perusoikeuksiin huomioon ottaen, ovat merkittävämpiä kuin niiden haitat ja toimet ovat välttämättömiä sekä oikeasuhteisia.

Muistiossa todetaan, että tartuntojen leviämistä ja sen haitallisia vaikutuksia voidaan tehokkaasti estää ottamalla käyttöön hybridistrategian mukaiset toimenpiteet oikea-aikaisesti. Toimenpiteet tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi ovat edelleen tehokkaita ja niiden käyttö voi edelleen olla välttämätöntä.

Yhteiskunnan toimintoja laaja-alaisesti rajoittavat epidemian torjunnan ennakkolliset keinot eivät enää ole epidemiologisesti ja lääketieteellisesti tarkoitukseensa nähden perusteltuja ja oikeasuhteisia, koska ne kohdentuvat epidemian hillinnän nykytilanteen mukaisesta näkökulmasta epätasapainoisesti ja koska negatiiviset monialaiset vaikutukset ylittävät terveyshyödyt. Sama tarkoitus voidaan kuitenkin nykytilanteessa oikeasuhteisesti saavuttaa tarkemmin kohdennetuin toimenpitein.

Muistiossa todetaan, että merkittävän kokonaisriskin toiminnot ovat ensisijaisia rajoittamisen kohteita silloin, kun hallintopäätöksillä asetettavat rajoitukset ovat välttämättömiä.

Toimenpiteiden kohdentamista tukemaan otettiin käyttöön THL:n riskipotentiaalin arviointimalli. Riskipotentiaalin arvioinnissa määritetään toiminnan luoma todennäköisyys tartunnalle suojattavassa väestöryhmässä, samoin kuin tartunnan mahdollistamien terveys- ja hyvinvointihaittojen suuruus. Viranomaisten on harkittava seuranta- ja arviointitietoihin perustuen, mihin mahdolliset rajoitustoimenpiteet ja/tai informaatio-ohjaus kohdennetaan. STM suosittelee tartuntatautilain 58 pykälän ja 58 d pykälän perusteella tehtävien rajoitusten kohdentamista ensisijaisesti merkittävän riskin tilaisuuksiin ja toimintoihin.

Muistion mukaan yleisvaarallisten tartuntatautien epidemioiden ja epidemioiden leviämisen torjunta perustuu tilastollisiin todennäköisyyksiin sekä riskien ennakkolliseen hallintaan.

Muistiossa todetaan, että rajoitustoimenpiteiden tarkoituksena on erityisesti ihmisten välisten tartuntoja mahdollistavien kontaktien syntymisen ennaltaehkäisy. Kyse on väestön käyttäytymiseen liittyvistä todennäköisyyksistä. Rajoitusten valmistelun ei tarvitse suoraan perustua siihen,

että joissakin tilaisuuksissa tai toiminnoissa olisi tapahtunut altistumisia ja tartuntoja, vaan siihen, että erityisesti tuntemattomien ihmisten välisen pitkäaikaisten lähikontaktien rajoittamisella vähennetään todennäköisyyttä taudin leviämiseen.

Harkinnassa tieto tartunnanlähteistä on vain yksi kokonaisharkinnan elementti. Toimenpiteiden välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta ei tulisi määrittää yksin käytettävissä oleva historiatieto esimerkiksi aikaisemmista tartunnanlähteistä, vaan ennakoitujen vaikutusten kokonaisarvio.

Muistion mukaan tehokkaimmiksi rajoitustoimiksi on osoitettu lähikontakteja merkittävästi vähentävät toimenpiteet sellaisessa toiminnassa, jossa pizaratartunnan riski korostuu toimintaan tai sen järjestämiseen liittyvien tekijöiden vuoksi. Tämän perusteella tarkoituksena on pyrkiä hillitsemään niitä tartunnanlähteitä, joista tartuntoja voi todennäköisesti tulla ja joihin käytettävissä olevan asiantuntijatiedon perusteella voidaan tehokkaasti vaikuttaa.

Muistiossa todetaan, että rajoituksia voi olla tarpeen asettaa kaikkiin THL:n riskipotentiaalin arviointitaulukossa mainittuihin merkittävän riskin yleisötilaisuuksiin.

Muistiossa viitataan hybridistrategian toimintasuunnitelmaan, jonka mukaan toimintoja voi olla perusteltua rajoittaa painotetusti ja kokonaisuudessaan, mutta tarkoin kohdennetusti. Jos tarkoitus voidaan tehokkaasti saavuttaa verrattain lyhytkestoisella mutta tiukalla täsmärajoituksella, se voi olla kokonaisvaikutuksiltaan hyväksyttävämpi vaihtoehto.

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa muistiossaan edelleen alueellisia viranomaisia harkitsemaan epidemiatilanteen vaatimusten mukaisesti rajoitusten asettamista siten, että niitä kohdennetaan THL:n riskipotentiaalin arviointitaulukon mukaisesti ensisijaisesti merkittävän riskin tilanteisiin.

Muistiossa todetaan, että Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen riskipotentiaalin arviointitaulukko toimii päätöksenteon tukena suuntaa-antavuudestaan huolimatta. Taulukossa ei ole mainittu kaikkia mahdollisia tilanteita, mutta se toimii työkaluna alueellisille ja paikallisille viranomaisille tunnistamaan merkittävän riskin tilanteita ja ympäristöjä, kun harkitaan rajoitustoimenpiteitä. Toisaalta myös muut viranomaisten käytettävissä olevat seuranta- ja arviointitiedot tukevat ja antavat lisätietoa THL:n arviointitaulukon käyttöön.

STM korostaa, että epidemia ei Suomessa ole ohi, vaan se jatkuu edelleen alueellisesti ja paikallisesti vaihtelevana ja monimuotoisena. Rokotamattomien keskuudessa epidemia jatkuu voimakkaana ja jatkaa leviämistä. Tällä hetkellä pelkkä rokote kattavuus ei riitä hillitsemään epidemian leviämistä. Edelleen riski epidemian uuteen yllättävään kiihtymiseen on olemassa.

Muistiossa todetaan, että riittävää suojaa vailla olevien terveyden ja hengen turvaamisen kannalta on edelleen tarpeellista, että paikalliset ja alueelliset viranomaiset ryhtyä oikea-aikaisiin toimenpiteisiin, joilla laajempi väestöleviäminen voidaan kohdennetusti ja tehokkaasti estää ja vähentää tartuntojen aiheuttamia yksilö- ja yhteiskuntatason haittavaikutuksia.

Aluehallintovirastojen ohjauspyyntö ja siihen sosiaali- ja terveysministeriön 25.1.2022 antama vastaus (VN/2130/2022)

Aluehallintovirastot ovat pyytäneet sosiaali- ja terveysministeriöltä ohjausta tartuntatautilain mukaisten rajoitusten asettamisesta erityisryhmille.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että tartuntatautilain 58 g §:n tarkoituksena on antaa kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaavalle toimielimelle ja aluehallintovirastolle mahdollisuus vakavassa epidemiatilanteessa tilapäisesti sulkea kaikki ne tilat, joissa on tartunnan leviämisen riski, kun se on viimesijaisena keinona covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä.

Kyseessä olevaa pykälää alun perin säädettäessä on asetettu lähtökohdaksi se, että poikkeukset sen soveltamisalasta on määritelty suoraan laissa ja laki mahdollistaa verrattain laajan rajoittamisen, koska kyse on viimesijaisesta välttämättömästä toimenpiteestä. Covid-19-virus tarttuu pääasiassa pisaratartuntana lähikontaktissa tartunnan saaneesta henkilöstä toiseen eikä tartunnan leviämisen mekanismin kannalta ole ratkaisevaa merkitystä sillä, mitä henkilöryhmiä toimintaan osallistuu.

Kirjeessä todetaan, että rajoitustoimenpiteitä on arvioitava epidemiologisten, sosiaalisten ja taloudellisten vaikutusten kokonaisuuden kautta kiinnittäen erityistä huomiota rajoitusten perusoikeusvaikutuksiin. Alueellisessa päätöksenteossa rajoitusten kohdentamista on arvioitava sen suhteen, missä määrin rajoitusten kohdentamisella haittavaikutuksia voidaan hillitä, ja missä määrin kohdennusta on tehtävä sen varmistamiseksi, etteivät rajoituksen haitat ylitä sen hyötyjä. Arvioinnissa otetaan huomioon tieto tartunnan riskeistä suojattavalle kohderyhmälle sanoin kuin tieto suojatoimenpiteiden vaikutuksista. Tämä vaikuttaa siihen, millä painolla perusoikeuksien turvaaminen edellyttää näiden ryhmien suojaamista, kuin siihen, millä keinovalikoimalla heitä suojataan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä myös sanottujen väestöryhmien kokonaishyvinvointiin ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen. On huomattava, että suojattavaan väestöön kuuluu haavoittuvia väestöryhmiä ja henkilöitä, joiden hyvinvoinnin suojaamiseen on korostettu oikeudellinen velvollisuus.

Kirjeessä todetaan, että paikallisen epidemiatilanteen mukaan tulisi siis tarkastella ja arvioida, onko toimintaan osallistumisen hyöty suurempi kuin riski epidemian vaikeutumiselle/tartuntojen leviämislle. Toisaalta epidemian leviämisen vaikutusten kannalta on perusteltua kiinnittää toimenpiteiden kohdentamisen ja sisällön harkinnassa erityistä huomiota

niin riskiryhmien suojelemiseen kuin heidän toimintakykynsä edistämiseen turvallisissa olosuhteissa. Esimerkkinä voidaan tarkastella eri ikäryhmien arjessa pärjäämistä ja psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä terveyttä tukevia, ohjattuja pienryhmiä, jos niissä on rajattu osallistujamäärä sekä mahdollisuus järjestää kokoontuminen terveysturvallisesti ja ennakoon tehdyn toimintasuunnitelman mukaan.

Kirjeen mukaan toimenpiteiden ajallinen, alueellinen ja asiallinen kohdentaminen ja siihen liittyvä poikkihallinnollinen vaikutusarvio tehdään paikallisesti ja alueellisella tasolla tilanteen asettamien edellytysten mukaisesti. STM ei voi siten antaa kattavaa määritelmää erityisryhmistä, joille tilojen sulkemista koskevasta päätöksestä olisi erityistä haittaa, sillä tämä arviointi määräytyy suhteessa alueen tosiasialliseen tilanteeseen ja harkittavana olevaan rajoitustoimenpiteen sisältöön ja laajuuteen. Tämä harkinta tulisi tehdä paikallisesti/alueellisesti koronakoordinaatioryhmissä edustetun asiantuntemuksen tuella, jossa on tuntemus ja tieto alueen tilanteesta, paikallisista palveluista ja asiakkaiden sekä näihin sisältyvistä erityisryhmistä. Tässä arviossa ja harkinnassa on luonnollisesti ensin määritettävä, miltä osin sanottujen ryhmien palvelut kuuluvat jo tehtyjen poikkeusten piiriin lakisääteisinä palveluina. Vastaavasti ministeriön näkemyksen mukaan alueellisesti ja paikallisesti tulee tehdä harkintaa ja vaikutusarviota siitä, onko joitakin erityisryhmiä syytä kohdella eri tavoin asettaessa tartuntatautilain mukaisia päätöksiä, ottaen huomioon yhdenvertaisuuslainsäädännön reunaehdot.

Kirjeessä todetaan, että aluehallintovirastot ovat kohdentaneet tartuntatautilain mukaisia toimenpiteitä ministeriön ohjauksen mukaisesti siten, että rajoituspäätökset ovat kohdistuneet ensisijaisesti aikuisiin. Mikäli joihinkin erityisryhmiin kohdistetaan laajemmin poikkeuksia, tulee ministeriön näkemyksen mukaan arvioida, vaarantaisiko tämän päätösten tarkoituksen toteutumista. Epidemian hallinnan näkökulmasta poikkeuksien laaja salliminen vähentäisi rajoitusten tehoa. Samalla tulisi arvioida, onko poikkeuksesta kunkin erityisryhmän osalta enemmän hyötyä kuin haittaa. Lähtökohtaisesti rajoitusten tulisi olla mahdollisimman lyhytaikaisia, jolloin haittoja syntyisi vähiten. Tässä arvioinnissa olisi tarkasteltava muun muassa, olisiko erityisryhmissä erityisen suojan tarpeessa olevia ja riskiryhmiin kuuluvia henkilöitä, joiden tartunnan riskiä ja epidemiasta aiheutuvia haittoja tulisi pyrkiä aktiivisesti estämään. STM katsoo, että myös tämä arviointi tulee tehdä paikallisesti ja alueellisesti, eikä ministeriö voi antaa tyhjentävää ohjausta erityisryhmien määrittelystä päätösten tarkoituksen toteutumisen näkökulmasta.

STM:n ja OKM:n kanssa käyty kirjeenvaihto koskien tartuntatautilain 58 g §:n mukaista päätöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on 25.1.2022 aluehallintoviraston tarkentavaan tiedusteluun antamassaan vastauksessa ehdottanut tartuntatautilain 58 g §:n mukaisissa päätöksissä olevaa lapsien ja nuorien ohjattua harrastustoimintaa koskevaa poikkeusta muutettavaksi siten,

että poikkeus koskisi vuonna 2002 syntyneiden ja sitä nuorempien henkilöiden ohjattua harrastustoimintaa. OKM:n mukaan nykyinen vuonna 2003 syntyneitä ja sitä nuorempia henkilöitä koskeva poikkeus on aiheuttanut tilanteen, jossa osa eri lajien juniorijoukkueiden pelaajista ei pysty osallistumaan toimintaan. OKM:n mukaan muu 2001 syntyneiden ja sitä vanhempien toiminta on katsottava aikuisten harrastustoiminnaksi, joka on rajoitusten piirissä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisemat tiedot

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on valmistellut riskipotentiaalin arviointitaulukon, jota alueellisten viranomaisten on mahdollista käyttää tukena arvioitaessa eri tilaisuuksiin liittyvää tartuntariskiä ja leviämispotentiaalia. Taulukossa on pyritty yleisin riskien arvioinnin menetelmin arvioimaan tartuntariskin suuruutta ja vaikutuksia erilaisissa tilanteissa, joissa ihmisiä kokoontuu yhteen ja joukkoon sattuu tartuttavassa vaiheessa oleva henkilö. Epidemiatilanteen vaikeutuessa todennäköisyys tartuttavan henkilön läsnäololle kasvaa.

Taulukon osalta THL toteaa, että taulukko ei pyri olemaan kaiken kattava, vaan suuntaa antava. Sen tarkoitus on auttaa tartuntatautien torjunnasta vastaavia toimivaltaisia viranomaisia yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa tunnistamaan erityisen riskialttiit ja toisaalta vähäriskiset tilanteet ja ympäristöt. Taulukon tarkoitus on myös auttaa suhteuttamaan riskejä myös erilaisissa ympäristöissä ja toiminnoissa, joita taulukossa ei mainita. Taulukossa arvioituihin tartunnan olosuhderiskeihin vaikuttaa kuitenkin myös yleinen epidemiatilanne, joka voi myös vaihdella paikallisesti ja alueellisesti. Taulukkoa on tulkittava ajantasainen infektiopaine huomioon ottaen.

Taulukko on julkaistu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilla alkusyksystä 2021 ja sivuilla olevia tietoja on päivitetty 7.1.2022.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen 26.11.2021 tiedotteen mukaan maailman terveysjärjestö WHO on 26.11.2021 nostanut uuden Botswanassa ja Etelä-Afrikassa alkujaan todetun koronavirusmuunnoksen B.1.1.529 huolta aiheuttavien koronavirusmuunnosten listalle (VOC, variant of concern) ja antanut sille uuden nimen omikron. Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut omikron-virusmuunnoksen aiheuttavan merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen hybridistrategian seurannan valtakunnallisen tilannearvioraportin 12.1.2022 mukaan koronakriisin hallintaan tarkoitettu hybridistrategia ja sen uudistettu toimintasuunnitelma on otettu käyttöön 15.11.2021, hallituksen linjauksen mukaisesti. Strategia päivitettiin syyskuussa vastaamaan Suomen epidemiatilannetta. Strategia linjataan periaatteista, joilla epidemiaa hallitaan ja yhteiskunta voidaan avata sekä rajoituksia purkaa.

Hybridistrategian lähtökohtana on, että yhteiskunnan eri toimintoja ei rajoiteta. Epidemiatilanne on kuitenkin heikentynyt useimmilla alueilla, mikä edellyttää toimia tartuntojen vähentämiseksi. Suomessa on saavutettu valtakunnallinen 80 prosentin rokotuskattavuus yli 12-vuotiaiden osalta, mutta se ei yksin riitä epidemian kääntämiseen laskusuuntaan.

Epidemiaa torjutaan ensisijaisesti paikallisin ja alueellisin kohdennetuin toimin, jotka perustuvat tartuntatautilakiin. Epidemiatilanteen muutosta seurataan leviämisalueiden tunnusmerkkien avulla.

Sosiaali- ja terveysministeriö päivitti koronavirustestauksen strategian 10.12.2021. Tuolloin joulukuun alkupuolella valtaosa Suomessa todetuista koronavirustartunnoista oli delta-virusmuunnoksen aiheuttamia. Tämän jälkeen epidemiatilanne on merkittävästi muuttunut omikron-virusmuunnoksen yleistyttyä hyvin nopeasti maassamme. Tapausmäärien nopea kasvu on johtanut monin paikoin erityisesti koronatestauksen ja tartunnanjäilytyksen ylikuormittumiseen. Testauksen ylikuormittuminen on todennäköisesti johtanut siihen, että aikaisempaa suurempi osa tartunnoista jää nyt havaitsematta ja rekisteröitymättä. Testauksen lisäksi myös tartunnanjäilytys on maassa laajasti kuormittunutta ja se toteutuu useilla alueilla puutteellisesti ja useiden päivien, jopa viikonkin viiveellä. Näin on käynyt siitä huolimatta, että rajoitustoimia on otettu laajasti käyttöön ja alueellisesti on testauksessa ja jäljityksessä joulukuusta lähtien huomioitu THL:n suositusten mukainen toiminnan priorisointi sekä koronavirustestauksessa kotona tehtävien antigeenitestien hyödyntäminen. Tällä hetkellä epidemian torjuntatoimien kuormitus on erittäin suurta koko sosiaali- ja terveydenhuollossa, ja myös perusterveydenhuollon vuodeosastokuormitus on kasvanut ennätykselliselle tasolle.

Koronarokotukset suojaavat vaikealta taudilta ja ovat edelleen epidemian tärkein hallintakeino. Tämän raportin epidemiologisen tilannekuvan painopiste on ensisijaisesti rokotuskattavuuden ja erikoissairaanhoidon tarpeen seurannassa. Tartuntojen ilmaantuvuutta seurataan ikäryhmittäin ja jaoteltuna rokotettuihin ja rokottamattomiin. Raportissa seurataan myös osaa niistä alueellisista mittareista, joiden avulla alueet voivat seurata leviämisalueen tunnusmerkkien täyttymistä.

Etenkin pääkaupunkiseudulla Hoitoilmoitusrekisterissä (Hilmo) on tiedonsiirto-ongelma, jonka vuoksi ajantasaisia lukuja erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla olevista potilaista ei ole saatavilla. Tässä raportissa esitettävien erikoissairaanhoidotlukujen lähteenä on erilliskysely, joka on pohjana myös THL:n koronakartalla esitetyille luvuille.

Kaikista erikoissairaanhoidossa olevista koronapotilaista arviolta 20-25% on sairaalassa ensisijaisesti muun syyn takia. Hoitoilmoitusrekisterin (Hilmon) tiedoissa tämä näkyy siten, että 20.12. alkaen kaikista korona-aiheisista hoitajaksoista 25% ei ole sisältänyt koronaan liittyvää päädiagnoosikoodia, eli pääasiallista sairaalahoidon syytä. Marraskuun aikana vastaava osuus oli 13%.

12.1.2022 erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla oli 311 potilasta ja tehosaustoilla 59 potilasta. Tehohoitoon tuli viikolla 1 tehohoidon laaturekisterin mukaan 59 uutta covid-19-potilasta. Edeltävien viikkojen 49–52 aikana uusien tehohoitopotilaiden viikoittainen määrä on vaihdellut 36 ja 40 potilaan välillä. Tautiin liittyviä kuolemia oli 12.1.2022 mennessä ilmoitettu Tartuntatautirekisteriin yhteensä 1 688. Kuolleiden keski-ikä (mediaani) on 82 v. Viimeisen kahden viikon aikana (29.12.-12.1.) menehtyneitä on kirjattu 140, joista noin 78 % on ollut yli 70-vuotiaita.

Erikoissairaanhoidon joutumisen riski on merkittävästi suurempi rokottamattomilla kuin kaksi kertaa rokotetuilla. Rokottamattomat ovat syysmarraskuun aikana päätyneet covid-19-tartunnan seurauksena erikoissairaanhoidon 15 kertaa todennäköisemmin ja tehohoitoon 26 kertaa todennäköisemmin kuin rokotetut.

Omikronmuunnos näyttää leviävän deltamuunnosta helpommin, ja rokotuksen suoja lieväoireista tautia vastaan on heikentynyt. Rokotuksen suoja vakavaa tautia vastaan on yhä varsin hyvä, ja kolmannen annoksen jälkeen lähes yhtä hyvä kuin aiempia muotoja vastaan. Myös aiemmin sairastettu koronainfektiö vaikuttaisi antavan hyvän suojan vakavalta koronataudilta. Suomessa on 12.1. mennessä on todettu 523 varmistettua tapausta, mutta omikronmuunnos on runsastumassa tai muodostunut valtavirukseksi jo useilla alueilla.

Covid-19-rokotukset ovat epidemian tärkein hallintakeino. Epidemiatilanteen hillitsemiseksi on tärkeintä edistää mahdollisimman korkeaa rokotuskattavuutta ja terveysturvallisia toimintatapoja alueellisella ja paikallisella tasolla. Ajantasainen rokotuskattavuus 5 vuotta täyttäneessä väestössä Suomessa 12.1.: 1. annos: 81,5 %, 2. annos: 77,6 % ja 3. annos: 30,3 %. Viimeisen viikon aikana (5.–12.1.) ensimmäisen rokoteannoksen kattavuus on kasvanut 0,5 prosenttiyksiköllä, toisen 0,4 prosenttiyksiköllä ja kolmannen 7,2 prosenttiyksiköllä.

Rokotuskattavuus on vanhemmissa ikäryhmissä korkeampi kuin nuoremmissa. 12.1. mennessä 12 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista 88,0 prosenttia oli saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 84,3 prosenttia vähintään kaksi rokoteannosta ja 32,9 prosenttia kolme rokoteannosta. Kolmansien annosten ottamista suositellaan erityisesti 60 vuotta täyttäneille sekä riskiryhmiin kuuluville. Toisen rokoteannoksen oli kaikissa yli 40-vuotiaiden ikäryhmissä saanut yli 84%, ja kaikissa yli 60-vuotiaiden ikäryhmissä yli 91%. 60-69 -vuotiaiden ikäryhmässä 55% ja Yli 70-vuotiaiden ikäryhmissä yli 71% oli saanut kolmannen rokoteannoksen.

Vaikka omikron-muunnos aiheuttaa lievempää taudinkuvaa kuin aikaisempi delta-muunnos, vakavien taudinkuvien vähentämiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi erityisesti yli 60-vuotiaiden ja vaikean tautimuodon riskiä lisääviä kroonisia sairauksia sairastavien joukossa korkea rokotuskattavuus on erittäin tärkeää. Näiden ryhmien

muita suurempi riski sairastua vakavasti ja joutua sairaala- ja tehohoitoon pätee myös omikron-variantin kohdalla. Verrattuna rokotettuihin henkilöihin, rokottamattomalla on selvästi suurempi riski saada erikoissairaanhoidoa vaativa koronavirustauti.

Arvioitu tehollinen tartuttavuusluku on 1,05–1,2 (90 % todennäköisyysväli). Tartuttavuusluvun arvio on pysytellyt likimain samalla tasolla lokaan alusta lähtien ja merkitsee sitä, että tämän epidemia-aallon huippua ei ole vielä saavutettu.

Kahden viimeksi kuluneen viikon aikana (27.12.–9.1.) uusia koronataruntoja ilmaantui Suomessa 1721 sataatuhatta asukasta kohden, kun edellisten kahden viikon aikana (13.–26.12.) ilmaantuvuus oli 629 sataatuhatta asukasta kohden. Tapausmäärät ja ilmaantuvuus ovat kasvaneet lokakuun puolestavälistä lähtien, ja erityisen jyrkkää nousu on ollut viimeisten viikkojen aikana.

Viikolla 1 todettiin lähes 53 600 uutta koronatapausta. Viikoittainen raportoitu tapausmäärä on yli kaksinkertaistunut joulukuun loppupuoleen verrattuna, jolloin uusia tapauksia todettiin viikolla 51 noin 21 200 tapausta. Viikolla 1 tehtiin noin 190 000 testiä. Testausaktiivisuus on kasvanut edellisiin viikkoihin verrattuna. Testatuista näytteistä oli positiivisia 30 %. Edellisellä viikolla 52 osuus oli 25 % ja viikolla 51 13 %.

Jätevesiseurannan tuoma tilannekuva koronaviruksen RNA-lukumääristä jätevesissä on väestön testausaktiivisuudesta riippumaton ja tukee muita epidemian mittareita. Koronaviruksen RNA-lukumäärä tutkitaan viikoittain 13 paikkakunnan jätevesinäytteistä: Espoon, Helsingin, Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kouvolan, Kuopion, Lappeenrannan, Oulun, Porin, Tampereen, Turun ja Vaasan jätevedenpuhdistamoilta. Lisäksi Rovaniemeltä kerätään näyte kahden viikon välein. Vuoden vaihteen jälkeen kerätyissä näytteissä viime viikolla (2.–3.1.2022) ja tällä viikolla (9.–10.1.2022) koronaviruksen perimää havaittiin kaikilla seurantapaikkakunnilla. Viiden viimeisen mittauskerran perusteella koronaviruksen RNA:n määrän havaittiin jatkaneen nousuaan yhteensä yhdellätoista jätevedenpuhdistamolla. Jätevesiseurannan mittaushistorian suurimmat RNA:n määrät 1000 henkilöä kohden vuorokaudessa tällä viikolla havaittiin Espoossa, Helsingissä, Hämeenlinnassa, Joensuussa, Kuopiossa ja Vaasassa. Koronaviruksen RNA:n määrän trendi on jatkanut nousuaan myös Jyväskylässä, Lappeenrannassa, Porissa, Rovaniemellä ja Tampereella. Oulussa ja Turussa nouseva trendi on taittunut. Kouvolasta ei saatu näytettä tällä viikolla.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen hybridistrategian seurannan valtakunnallisen tilannearvioraportin 26.1.2022 mukaan koronakriisin hallintaan tarkoitetun hybridistrategian uudistettu toimintasuunnitelma on otettu käyttöön 15.11.2021, hallituksen linjauksen mukaisesti. Toimintasuunnitelma päivitettiin syyskuussa vastaamaan Suomen epidemiatilannetta. Siinä linjattiin periaatteista, joilla epidemiaa hallitaan ja yhteiskunta

voidaan avata sekä rajoituksia purkaa. Hybridistrategian lähtökohtana on, että yhteiskunnan eri toimintoja ei rajoiteta. Epidemiatilanne on kuitenkin heikentynyt useimmilla alueilla, mikä edellyttää toimia tartuntojen vähentämiseksi. Suomessa on saavutettu valtakunnallinen 80 prosentin rokotuskattavuus yli 12-vuotiaiden osalta, mutta se ei yksin riitä epidemian kääntämiseen laskusuuntaan.

Epidemiaa torjutaan ensisijaisesti paikallisin ja alueellisin kohdennetuin toimin, jotka perustuvat tartuntatautilakiin. Epidemiatilanteen muutosta seurataan leviämisalueiden tunnusmerkkien avulla.

Sosiaali- ja terveysministeriö päivitti koronavirustestauksen strategian 10.12.2021. Tuolloin joulukuun alkupuolella valtaosa Suomessa todetuista koronavirustartunnoista oli delta-virusmuunnoksen aiheuttamia. Omikronmuunnoksen yleistyminen väestössä joulukuusta 2021 lähtien ja siitä johtuva tapausmäärien voimakas kasvu on johtanut monin paikoin koronatestauksen ja tartunnanäljityksen ylikuormittumiseen. Tämän seurauksena testausta ja tartunnanäljitystä on kohdennettu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöihin ja vakavalle taudille alttiisiin henkilöihin, ja aikaisempaa suurempi osa tartunnoista jää nyt havaitsematta ja rekisteröitymättä. Tällä hetkellä epidemian aiheuttama kuormitus on erittäin suurta koko sosiaali- ja terveydenhuollossa, ja myös perusterveydenhuollon vuodeosastokuormitus on kasvanut ennätykselliselle tasolle.

Koronarokotukset ovat tärkein keino rajoittaa vakavia koronasairastumisia ja näistä johtuvia sairaalahoitoja ja kuolemia. Tämän raportin epidemiologisen tilannekuvan painopiste on ensisijaisesti rokotuskattavuuden ja erikoissairaanhoidon tarpeen seurannassa. Tartuntojen ilmaantuvuutta ja erikoissairaanhoidon tarvetta seurataan sekä ikäryhmittäin että jaoteltuna rokotettuihin ja rokottamattomiin.

Keskiviikkona 26.1.2022 erikoissairaanhoidossa oli yhteensä 350 potilasta, joista 302 oli hoidossa tavanomaisilla vuodeosastoilla ja 48 teho-osastoilla. Erikoissairaanhoidossa hoidettavien potilaiden kokonaismäärä on kahden viikon aikana ollut laskussa, kun potilaiden määrä tätä ennen oli kasvussa. Potilaiden määrä on viime viikkoon nähden vähentynyt teho-osastoilla, muilla vuodeosastoilla määrä on pysynyt samalla tasolla. Erikoissairaanhoidossa 26.1. tavanomaisilla vuodeosastoilla hoidettavista koronapotilaista arviolta 24 % oli sairaalassa ensisijaisesti muun syyn vuoksi. Teho-osastojen koronapotilaista tämä osuus oli 17 %.

Viikolla 3 (17.-23.1.) tehohoitoon tuli 33 uutta covid-19-potilasta. Määrä on selvästi pienempi kuin kahden edeltävän viikon aikana, jolloin tehohoitoon tuli 60–61 potilasta.

Tautiin liittyviä kuolemia oli 26.1.2022 mennessä ilmoitettu Tartuntatauti-rekisteriin yhteensä 1 894. Kuolleiden keski-ikä (mediaani) on 82 vuotta.

Viimeisen kahden viikon aikana (13.–26.1.) menehtyneitä on kirjattu 206, joista 86 % on ollut yli 70-vuotiaita.

Rokottamattomat ovat syys-joulukuun aikana päätyneet covid-19-tartunnan seurauksena erikoissairaanhoidon 14 kertaa todennäköisemmin ja tehohoitoon 27 kertaa todennäköisemmin kuin kaksi kertaa rokotetut.

Rokotuksen suoja lieväoireista omikronmuunnoksen aiheuttamaa tautia vastaan on heikentynyt. Rokotuksen suoja vakavaa tautia vastaan on kuitenkin hyvä, ja kolmannen annoksen jälkeen lähes yhtä hyvä kuin aiempia virusmuotoja vastaan. Myös aiemmin sairastettu koronainfektio vaikuttaisi antavan hyvän suojan vakavalta koronataudilta.

Suomessa omikronmuunnos on muodostunut valtavirukseksi jo useilla alueilla. Omikronmuunnos leviää deltamuunnosta helpommin, ja rokotuksen suoja lieväoireista tautia vastaan on heikentynyt. Rokotuksen suoja vakavaa tautia vastaan on yhä varsin hyvä, ja kolmannen annoksen jälkeen lähes yhtä hyvä kuin aiempia muotoja vastaan. Myös aiemmin sairastettu koronainfektio vaikuttaisi antavan hyvän suojan vakavalta koronataudilta.

Sairaalahoitaisen koronavirustaudin ja koronaan liittyvien kuolemien estämiseksi on tärkeintä edistää mahdollisimman korkeaa rokotuskattavuutta. Rokotuskattavuus 18 vuotta täyttäneessä väestössä Suomessa 26.1.: 1. annos: 86.7 %, 2. annos: 84.1 %, 3. annos: 51.4 %. Viimeisen viikon aikana (20.–26.1.) kolmannen rokoteannoksen kattavuus on kasvanut arviolta 6,7 prosenttiyksiköllä. Kattavuuden kasvu on jonkin verran hidastunut, sillä edellisen viikon aikana kolmannen annoksen kattavuus kasvoi 9,2 prosenttiyksiköllä. Rokotuskattavuuksissa on alueellisia eroja, jotka osin johtuvat väestön erilaisesta ikärakenteesta.

Rokotuskattavuus on vanhemmissa ikäryhmissä korkeampi kuin nuoremmissa. 26.1. mennessä 12 vuotta täyttäneistä ja sitä vanhemmista 87 prosenttia oli saanut vähintään ensimmäisen rokoteannoksen, 83 prosenttia vähintään kaksi rokoteannosta ja 48 prosenttia kolme rokoteannosta. 60-69-vuotiaiden ikäryhmässä 55 % ja Yli 70-vuotiaiden ikäryhmissä yli 71 % oli saanut kolmannen rokoteannoksen. 60 vuotta täyttäneistä, yli 3 kuukautta sitten 2. rokoteannoksen saaneista 3. annoksen oli 25.1. mennessä saanut 87 %.

Kahden viimeksi kuluneen viikon aikana (10.–23.1.) uusia koronatartuntoja ilmaantui Suomessa 1 963 sataatuhatta asukasta kohden, kun edellisten kahden viikon aikana (27.12.–9.1.) ilmaantuvuus oli 1 837 sataatuhatta asukasta kohden.

Viikolla 3 (17.–23.1.) todettiin yli 52 100 uutta koronatapausta, mikä on noin 5 000 tapausta vähemmän kuin edellisellä viikolla, jolloin tapauksia noin 57 000. Useimmilla alueilla laajasta testauksesta on luovuttu, jolloin tarkkaa tietoa tartuntamäärästä ei tässä epidemiatilanteessa ole mahdollista saada. Viikolla 3 tehtiin yli 164 000 testiä, ja testatuista näytteistä

positiivisia oli 32 %. Testimäärien takautuva päivittyminen huomioiden luvut ovat samaa luokkaa kuin edellisellä viikolla.

Covid-19-tartuntojen ilmaantuvuus on lisääntynyt voimakkaasti omikronmuunnoksen yleistymisen myötä. Ilmaantuvuus on kasvanut rokottamattomilla kaikissa ikäluokissa, ja vastaava nousu on tapahtunut myös rokotetuilla. Rokottamattomilla ilmaantuvuus on kuitenkin edelleen korkeampi kuin rokotetuilla: rokottamattomilla 12–19-vuotiailla tapausten ilmaantuvuus on kahden viimeksi kuluneen viikon aikana (10.–23.1.) ollut noin kaksinkertainen verrattuna kaksi kertaa rokotettuihin. Tässä ikäryhmässä toisesta annoksesta on kulunut suhteellisen lyhyt aika. Yli 20-vuotiaiden ikäluokissa tapausten ilmaantuvuus oli rokottamattomilla 1,3–2,9-kertainen kolmannen rokoteannoksen saaneisiin verrattuna ikäryhmästä riippuen. Rokotusten teho vakavaa tautia vastaan on kuitenkin erittäin hyvä.

Jätevesiseurannan tuoma tilannekuva koronaviruksen RNA-lukumääristä jätevesissä on väestön testausaktiivisuudesta riippumaton ja tukee muita epidemian mittareita. Tällä viikolla (23.–24.1.2022) kerättyjen näytteiden perusteella koronaviruksen RNA:n kokonaismäärä Suomen jätevesissä nousee edelleen ja on jälleen korkeammalla tasolla kuin aikaisemmin mittaushistoriassa. Tällä viikolla kerätyissä näytteissä koronaviruksen perimää havaittiin kaikilla seurantapaikkakunnilla. Viiden viimeisen mittauskerran perusteella koronaviruksen RNA:n määrän havaittiin jatkaneen nousuaan yhteensä kymmenellä jätevedenpuhdistamolla. Jätevesiseurannan mittaushistorian suurimpia RNA-määriä 1 000 henkilöä kohden vuorokaudessa havaittiin tällä viikolla Espoossa, Helsingissä, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Tampereella ja Vaasassa. Koronaviruksen RNA:n määrän trendi on jatkanut nousuaan myös Joensuussa, Oulussa ja Porissa. Kouvolassa, Lappeenrannassa ja Rovaniemellä RNA:n määrä pysytteli viime viikkojen tasolla. THL:n jätevesiseuranta laajenee tunnistamaan koronaviruserämuunnoksia jätevesinäytteistä. Joulukuun ajalta varmistuneita havaintoja omikronmuunnoksesta jätevedessä on saatu Espoosta, Helsingistä, Tampereelta, Joensuusta, Porista ja Turusta. Vielä marraskuussa kaikki jätevesistä tehdyt havainnot edustivat deltamuunnosta. Tällä hetkellä virusmuunnosten tunnistusmenetelmällä saadaan jätevesistä vasta alustavia tuloksia, ja jopa kuukauden mittainen sekvensointiviive hidastaa tulosten valmistumista.

Leviämisalueiden tunnusmerkit täyttyvät kaikilla 21 alueella: Ahvenanmaan maakunta sekä Etelä-Karjalan, Etelä-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Helsingin ja Uudenmaan (HUS), Itä-Savon, Kainuun, Kanta-Hämeen, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Kymenlaakson, Lapin, Länsi-Pohjan, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon, Päijät-Hämeen, Satakunnan, Vaasan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto 21.12.2021

Aluehallintovirastot ovat 19.12.2021 päivätyllä lausuntopyynnöllään pyytäneet Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta asiantuntija-arviota siitä, voidaanko kaikkien tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettujen tilojen sulkemista pitää tarvittaessa perusteltuna covid-19-viruksen leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirastot ovat tiedustelleet, muodostaako tiedossa olevan asiantuntemuksen mukaan asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tiloissa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämislle. Voidaanko 4 momentissa mainituissa toiminnoissa tai siihen käytettävissä tiloissa katsoa olevan erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymislle? Mikäli sulkupäätöstä ei olisi perusteltua ulottaa kaikkiin TTL 58 g §:n 4 momentin 1-6 kohdissa tarkoitettuihin tiloihin, mihin niistä se olisi perusteltua ulottaa ottaen huomioon tiloihin ja niissä harjoitettuun toimintaan liittyvä tartuntariski ja vallitseva epidemiatilanne?

THL:n 21.12.2021 päivätyssä lausunnossa todetaan, että epidemiatilanne on Suomessa heikentynyt voimakkaasti viime viikkojen aikana. Kahden viimeksi kuluneen viikon aikana (4.12.–17.12.) uusia koronataartuntoja ilmaantui Suomessa 408 /100 000 asukasta, kun edellisten kahden viikon aikana (20.11.–3.12.) ilmaantuvuus oli 307 /100 000 asukasta. Tapausmäärät ovat kasvaneet jatkuvasti lokakuun puolestävälstä lähtien.

Viikolla 49 tartuntoja todettiin noin 10 600, ja viikolla 50 tartuntoja todettiin yli 12 400 (luku täydentyy vielä jälkikäteen). Viikon 49 lopussa (12.12.2021) erikoissairaanhoidossa oli yhteensä 177 potilasta, joista 125 oli hoidossa erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla ja 52 teho-osastoilla. Viikon 50 lopussa (19.12.2021) erikoissairaanhoidossa oli yhteensä 184 potilasta, joista 126 oli hoidossa erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla ja 58 teho-osastoilla. Erityisesti viimeisen viikon luvut täydentyvät jälkikäteen. Tehohoitokonsortion ilmoittama potilasmäärä tehohoidon osastoilla oli 64 potilasta 20.12.

Suomessa 12-vuotta täyttäneiden perussarjan (kaksi annosta) rokotuskattavuus on 83,3 %. Yli 80-vuotiasta yli 67 % on saanut myös kolmannen annoksen. Kolmansia rokoteannoksia on annettu yli 745 000.

Lausunnossa todetaan, että uutta varianttia (omikron) on havaittu jo 85 maassa. EU/ETA alueella todettu 27 maassa, osuudet ovat selvässä kasvussa. Tanskassa omikron-varianttia on todettu jo laajoilta alueilta, myös Norjassa ja Iso-Britanniassa laajaa leviämistä. Suomessa on toistaiseksi todettu 83 varmistettua tapaus, mutta seulontatestien perusteella omikron saattaa muodostaa jo noin puolet HUS-alueen uutena todettavista tapauksista ja myös Varsinais-Suomen alueella on todettu li-

sääntyvä trendi. Alustavat tutkimustulokset viittaavat siihen, että rokotuksen suoja lieväoireista tautia vastaan on heikentynyt. Rokotuksen suoja vakavaa tautia vastaan on yhä varsin hyvä, ja kolmannen annoksen jälkeen lähes yhtä hyvä kuin aiempia muotoja vastaan.

THL on tuottanut riskipotentiaalin arviointitaulukon, jota alueellisten viranomaisten on mahdollista käyttää tukena arvioitaessa eri tilaisuuksiin liittyvää tartuntariskiä ja leviämispotentiaalia. Taulukossa on pyritty yleisin riskien arvioinnin menetelmin arvioimaan tartuntariskin suuruutta ja vaikutuksia erilaisissa tilanteissa, joissa ihmisiä kokoontuu yhteen ja joukkoon sattuu tartuttavassa vaiheessa oleva henkilö. Lausunnossa todetaan, että epidemiatilanteen vaikeutuessa todennäköisyys tartuttavan henkilön läsnäololle kasvaa. On siis huomioitava, että epidemiatilanne saattaa vaikuttaa kokonaisriskiin, vaikka toimien välinen riskihierarkia säilyisikin.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) arvioi, että nykyisessä, entisestään heikentyneessä epidemiatilanteessa on perusteltua ottaa alueellisesti käyttöön tiukempia rajoituksia, alueellisen epidemiatilanteen mukaisesti.

Lausunnon mukaan alueellisesti on arvioitava, olemassa olevaan tietoon perustuen, liittyykö paikallisiin 58 g §:n 4 momentissa mainittuihin tiloihin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Tähän on ensisijaisesti käytettävissä paikallisten terveysviranomaisten keräämää epidemiologista tietoa tartuntojen alkuperästä. Arvioinnissa on hyvä käyttää apuna edellä mainittua riskipotentiaalin arviointitaulukkoa.

THL toteaa, että alueellisilla ja paikallisilla viranomaisilla on ensisijainen vastuu seurata alueensa epidemiologista kehitystä ja tehdä sen mukaiset päätökset oikea-aikaisesti sekä riittävän ennakoivina ja laaja-alaisina.

THL:n mukaan koronavirusrokote tarjoaa suojaa koronavirustautia ja erityisesti sen vakavia muotoja vastaan. Rokotussuojaa tulee nyt tehostaa etenkin ikääntyneillä ja riskiryhmiin kuuluvilla, jotta pystytään rajoittamaan sairaaloihin keskittyvää tautitaakkaa maksimaalisesti. Rokotukset tulee maksimaalisesti keskittää riskiryhmiin kuuluihin eli vanhuksiin ja kroonisia sairauksia sairastaviin. Näin vältetään eniten kuolemia sekä pitkittyviä teho- ja sairaalahoitoja.

Epidemiatilanne sairaanhoitopiirin alueella ja saadut asiantuntija-arviot

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyn tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoaltistumisten ja taudin leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat sosiaali- ja terveysministeriön 10.9.2020 lähettämässä kirjeessä esitetyn ohjauksen mukaisesti perustaneet alueelliset covid-19-yhteistyöryhmät. Yhteistyöryhmien tilannearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä, kuten on myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä kunkin alueen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten edustus.

Kanta-Hämeen alueellisen koronayhteistyöryhmän kokous 20.1.2022

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueellisen koronayhteistyöryhmän kokouksessa 20.1.2022 todettiin, että ilmaantuvuus alueella 14 vuorokauden aikana on 1841 sataatuhatta asukasta kohden. Fimlabin avoterveydenhuollon näytteistä positiivisten näytteiden osuus on noin 38 prosenttia. Sairaalahoidossa teho-osastolla ei 20.1.2022 ollut covid-potilaita, erikoissairaanhoidon vuodeosastolla oli 19 covid-potilasta, joista kolme oli tullut sairaalaan alun perin muun syyn vuoksi. Perusterveydenhuollon osastoilla covid-potilaita oli kuusi. Ryhmän arvion mukaan covid-tilanne sairaalakuormituksen osalta vaikuttaa hieman tasaantuvan. Erikoissairaanhoidon kuormitus on pysynyt paikoillaan.

Kokouksessa ryhmä esitti tartuntatautilain 58 d §:n mukaista päätöstä jatkettavaksi 23.2.2022 saakka.

Lisäksi ryhmä esitti kokouksessa, että tartuntatautilain 58 g §:n mukaista päätöstä jatketaan kahden viikon ajan. Ryhmä esitti, että tilojen sulkeminen kohdistuisi seuraaviin tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisiin tiloihin:

- joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat
- tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat

Ryhmän mukaan Kanta-Hämeessä ilmaantuvuus ja tartuntamäärät ovat korkealla. Tilannekuva on vaillinaisen testaus- ja jäljitystoiminnan muuttumisen myötä. Ryhmän mukaan tästä huolimatta alueella ei olla eksponentiaalisessa kasvussa.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin lausunto 23.1.2022

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri toteaa 23.1.2022 antamassaan lausunnossa, että covid-epidemian kokonaistilanne Kanta-Hämeen alueella on yhä vaikea, vaikkakin kasvu on tasaantunut. Ilmaantuvuus kahden viikon seurantajaksolla on kuitenkin edelleen noussut ja samaan aikaan testauskapasiteettia on jouduttu merkittävästi kohdentamaan. Tämä on johtanut siihen, että yhä suurempaa osaa koronapositiivisista ei laboratorio-

varmenneta ja tilannekuva on todellisten tartuntojen määrän osalta aiempaa heikompi.

Lausunnon mukaan viikolla kaksi todettiin 1506 laboratoriovarmennettua covid-positiivisuutta ja erikoissairaanhoidon otettiin 13 potilasta sekä viisi covid-positiivista muun syyn vuoksi. Perusterveydenhuoltoon otettiin kolme covid-positiivista. Lausunnon mukaan sairaalaan tulleiden määrä oli viikkokohtaisesti toistaiseksi korkeimmalla tasollaan.

Lausunnon mukaan 14 vuorokauden ilmaantuvuus sataatuhatta asuakasta kohden oli 1841 ja positiivisten näytteiden osuus 38 prosenttia. Sairaalahoidossa 23.1.2022 oli covidin vuoksi seitsemän potilasta erikoissairaanhoidon vuodeosastolla ja yksi teho-osastolla. Lisäksi muusta syystä sairaalaan tulleita, joilla on samaan aikaan covid-positiivisuus, on kaksi. Perusterveydenhuollon vuodeosastoilla on hoidossa yhdeksän covid-potilasta. Alueella on covidiin menehtynyt 59, joista tammi-kuun aikana on menehtynyt viisi. Lausunnossa kerrotaan, että henkilökuntaa on sairaana ja karanteeneissa, vuodeosasto- ja hoivayksikköaltistumisia selvittellään useampia päivittäin.

Lausunnossa kerrotaan, että erityisesti tehohoitoa tarvitsevien ja ikään-tyneiden covid-potilaiden hoitajaksot ovat pitkiä, joten korkean ilmaantu-
vuuden ja runsaiden läpäisyinfektioiden vuoksi on yhä varauduttava sii-
hen, että sairaalakuormitus kasvaa lähiviikkojen aikana. Lisäksi huolta
aiheuttaa henkilökunnan covidille altistumiset ja sen myötä karanteenit
sekä henkilökunnan covidiin sairastumiset ja sen myötä tulevat eristyk-
set tai perheenjäsenten sairastumiseen liittyvät tilapäiset hoitovapaat.

Lausunnon mukaan covid-löydösten määrä on ensi sijassa testauskäy-
täntöihin (positiivista kotitestiä ei varmenneta laboratorion pcr-testissä ja
oireiset ohjataan pääosin omaehtoiseen karanteeniin tai -eristykseen,
mikäli oireet ovat lievät) liittyen tasaantunut viikolla kaksi.

Lausunnossa todetaan, että testauskäytännöistä riippumattomasti tilan-
teen tasaantumiseen viittaa kuitenkin myös sairaalakuormituksen ta-
saantuminen, vaikkakin alueen ennuste on edelleen erikoissairaanhoi-
don kuormituksen osalta toteutuessaan hyvin haastava. Ennuste on
tehty omikronvariantin ominaisuudet huomioiden, eli sairaalahoitoon
päätyvien määrän oletetaan olevan merkittävästi aiempia variantteja vä-
häisempi. Samaa aikaan variantin levitessä hyvin nopeasti, on tammi-
helmikuun vaihteessakin vailla kolmannen rokotteen suojaa edelleen
merkittävä määrä kantahämäläisiä.

Lausunnossa todetaan päivystyksen osalta, että potilaiden kokonais-
määrä on pysynyt ennallaan ja noin kolmannes potilaista hoidetaan ko-
hortissa. Covidiin liittyvää neuvontaa annetaan paljon puhelimen ja
Omaoloarvion kautta, ja tämä vaatii merkittävää resursointia. Päivystyk-
sen Covid-Liat-vierianalytiikka rajoittaa saatavat testikitit, joita on enää
muutama kymmenen. Päivystyksen kohorttitoiminta uhkaa hidastua mer-
kittävästi, jos vierianalytiikkaa ei ole saatavilla. Hoivayksiköistä tulee

edelleen päivystyksen lääkäreille runsaasti soittoja etenkin viikonloppuisin.

Lausunnon mukaan osastotoiminnoissa paikkatilanne on haastava ja viimeisen viikon aikana on joillakin erikoissairaanhoidon osastoilla turvaututtu ylipaikkoihin. Toisaalta covid-positiivisia ei viikon kolme aikana ole tullut enää sairaalaan yhtä paljon kuin edellisellä viikolla ja tehokuormitus on ollut ennustettua vähäisempi. Osastotoimintoja vaikeuttaa henkilökunnan työvapaat sairastumisten tai karanteenien vuoksi. Jatkohoito- paikkoihin pääsy on viikolla kolme ollut kohtuullisen toimivalla tasolla.

Lausunnossa kerrotaan, että kuntien alueella positiivisten tulosten viive on edelleen noin viikon ja jäljityksessä voidaan keskittyä lähinnä terveydenhuollon tai hoivan yksiköihin ja sote-ammattilaisiin. Viikon kaksi aikana pandemiaryhmässä on alueen infektiotautien asiantuntijoiden ja tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden johdolla laadittu uusia toimintaohjeita niin väestölle kuin koulujen, oppilaitosten ja varhaiskasvatuksen käyttöön ja ohjattu uudessa tilanteessa siten noudattamaan omaehtoista karanteenia tai eristystä altistuksen tai positiivisten kotitestin yhteydessä. Laboratoriovarmennukseen testituloksen osalta ja tartuntatautilain mukaisesti viranomaispäätöksiin (karanteeni, eristys) ohjataan vain välttämättömissä tapauksissa.

Lausunnossa todetaan, että Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri sekä Kanta-Hämeen maakunnallinen covid-ohjausryhmä esittävät, että on välttämätöntä jatkaa koko maakunnan alueella tartuntatautilain 58 d §:n mukaista, voimassaolevaa päätöstä, 23.2.2022 saakka sekä tehdä 58 g §:n mukaiset toimet kohdistuen jatkossa voimassaolevaa rajatun joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettäviin sisätiloihin, tanssipaikkoihin sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin ja muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettäviin tiloihin 27.1.2022-7.2.2022 väliseksi ajaksi.

Lausuntopyynnön kysymykseen siitä, kuinka suuri osuus tartunnoista saadaan jäljitettyä, lausunnossa todetaan, että tilanne vaihtelee jonkin verran kunnittain, mutta tartunnanjäljitystä on kohdennettu resurssien saatavuuden ja tartuntojen korkean määrän vuoksi enää tartuntojen osalta korkean riskin jäljitykseen, eli terveydenhuollon tai hoivan yksiköihin ja sote-ammattilaisiin. Tartunnoista saadaan arviolta 10-30 prosenttia jäljitettyä.

Lausuntopyynnön kysymykseen siitä, millainen on tartunnanjäljityksen tilanne ja sen aiheuttama kuormitus muulle terveydenhuollolle, lausunnossa todetaan, että tartunnanjäljitys vähentää työtekijöitä etenkin ennaltaehkäisevästä terveydenhuollosta ja myös elektiivisistä hoidosta, jotka molemmat vaarantuvat. Vaikka tartunnanjäljitystä on voimakkaasti rajattu ja kohdennettu, on edelleen terveydenhuollon- ja hoivayksiköiden

sekä sote-ammattilaisten tartunnanjäljitys tarpeellista ja merkittävästi resurssia vievää. Lausunnossa todetaan, että lisäksi jokaisessa yksikössä covidista johtuvat henkilökunnan eristykset ja karanteenit vähentävät käytettävissä olevan työvoiman määrää, samalla kun ovat edellytys vakavalle covid-taudille suuressa riskissä olevien potilaiden ja hoivan asukkaiden turvallisuudelle.

Kysymykseen siitä, todetaanko sairaanhoitopiirin alueella merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja aiheuttavatko ne arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen sairaanhoitopiirin alueella, lausunnossa todetaan, että aiemmin esitetyn mukaisesti sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja tämä aiheuttaa merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Lausunnossa todetaan vielä, että lähes kaikki tartuntaketjut jäävät epäselviksi, ja tartuntojen määrästä voidaan päätellä tartuntoja edelleen syntyvän runsaasti.

Kysymykseen siitä, arvioidaanko tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen, lausunnossa todetaan näin arvioitavan. Arvio tartuntojen määrän ja sairaalahoidon kuormituksen kehittymisestä on esitetty aiemmin lausunnossa. Lausunnossa todetaan lisäksi, että vaikka tartuntojen määrä ja sairaalahoitoon päätyneiden määrä on kuluneen viikon aikana tasaantunut, on sairaanhoitopiirin ennusteen mukainen määrä yhä siten merkittävä.

Lausunnossa todetaan, että 14 vuorokauden aikana sataatuhatta asukasta kohden ilmaantuvuus on 1841. Viikoittaiset tapausmäärät ovat noin 1500, joten nykyisillä resursseilla alueen tartunnanlähteitä ei pystytä enää seuraamaan. Myöskään MMKR:stä kyseistä dataa ei saa helposti ulos, varsinkin kun kunnissa ei sitä nykyisillä tapausmäärillä pystytä kattavasti täyttämään ja täyttäminen tapahtuu viiveellä. Tartunnanjäljitys on jouduttu kohdistaan terveydenhuollon henkilökuntaan ja erityisesti tartuntariskissä oleviin ihmisiin.

Lausunnossa todetaan, että covid-tartuntojen määrä on mahdollisesti tasaantunut, mutta selvästi havaittavaa käännettä laskuun ei ole vielä tapahtunut. Nykyinen tapausten määrä uhkaa terveydenhuollon kantokykyä ottaen huomioon myös henkilökunnassa tapahtuvat altistumiset ja tartunnat, jotka vastaavasti johtavat henkilökunnan karanteeneihin ja eristykseen siten vähentäen käytettävissä olevan terveydenhuollon henkilökunnan määrää samaan aikaan covid-ilmaantuvuuden ja hoidon tarpeen kasvaessa.

Lausunnossa todetaan, että tällä hetkellä tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset toimenpiteet eivät ole riittäviä covid-epidemian tautitapausten ja terveydenhuollon kuormituksen lisääntyessä. Kontaktien välttäminen kaikkein tavoin on äärimmäisen tärkeää, koska korkealla kahden rokotteen rokotuskattavuudella, testaamisella ja jäljittämällä ei saavuteta covid-epidemiaa hillitsevää tulosta. Lausunnon mukaan kahden rokotteen rokotuskattavuuden noustessa selkeästi yli 80 prosentin, ei enää sen lisäämisellä eikä myöskään näytteenottoa tehostamalla saada aikaan selkeää vähenemistä ilmaantuvuudessa eikä kuolleisuudessa. Ainoat keinot ovat kontaktien välttäminen ja kolmansien rokotusten mahdollisimman nopea suorittaminen.

Lausunnon mukaan tartuntatautilain 58 g §:n mukaisilla rajoituspäätöksillä pystytään estämään kontakteja ja siten vähentämään covid-tartuntojen ilmaantuvuutta, joka vähentää terveydenhuollon kuormitusta ja edelleen mahdollistaa rokotusten nopeamman ja tehokkaamman suorittamisen.

Lausunnossa todetaan, että kuitenkin huomioiden kansallisesti ja kansainvälisesti raportoitujen tartuntojen määrän ja sairaalahoitoon päätyvien määrän aiempaa pienemmästä suhteesta omikron-variantin kohdalla ja rokotusohjelman onnistuneesti edetessä, sekä Kanta-Hämeessäkin havaitut ensimmäiset merkit tartuntojen määrän tasaantumisesta, pidetään alueella mahdollisena avata aiemmasta tartuntatautilain 58 g §:n mukaisesta päätöksestä poiketen THL:n riskiluokituksen mukaiset niin sanotut matalan riskin yksiköharrastamiseen liittyvät tilat. Näitä tiloja olisivat esimerkiksi yksilöurheiluun, -liikuntaan ja virkistykseen käytettävät tilat, kuten kuntosalit, padel- ja tennishallit, uimahallit ja kylpylät, sisäleikkipuistot ja muut näihin rinnastettavat tilat. Lisäksi esimerkiksi kaupakeskusten oleskelutilat lukeutuvat THL:n luokituksessa tähän kategoriin.

Kysymykseen siitä, muodostaako vallitsevassa epidemiatilanteessa asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen kyseisissä tiloissa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle ja onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle, lausunnossa todetaan, että kyllä muodostaa. Lausunnon mukaan keskeistä on yhä merkittävässä laajuudessa sulkea edelleen 58 g §:n mukaisesti tiloja, jotta ihmisten välisiä kontakteja ja siten covid-tartuntojen leviämistä voidaan ehkäistä etenkin ottaen huomioon omikronvariantin suuri tarttuvuus.

Lausunnossa todetaan, että päätös on välttämätön koko sairaanhoitopiirin alueelle. Covid-epidemian tilanne on vaikea koko Kanta-Hämeen alueella. Tämän hetken ilmaantuvuusluvut ovat korkeita koko Kanta-Hä-

meen alueella. Lisäksi tartunnanjäljitys on mahdollista enää huomattavalla tavalla rajattuna ja elektiivistä hoitoa on jouduttu perumaan koko Kanta-Hämeen alueella.

Lausunnossa todetaan, että tartuntatautilain 58 g §:n mukaisesta tilojen sulkemisesta huolimatta voidaan mahdollistaa niissä vuonna 2003 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattu harrastustoiminta ja lakisääteisten palvelujen (kuten lakisääteisen kuntoutuksen) toteuttaminen. Muita rajoituksia ei lausunnon mukaan ole tarvetta tehdä.

Lausunnossa todetaan, että mikäli tartuntatautilain 58 g §:n mukaisten rajoitusten jatkamispäätöstä ei tehdä, tulee covid-epidemian kiihtyminen edelleen nopeutumaan ja todennäköisesti yhä muuttumaan hallitsemattomaksi. Tämä johtaa yhteiskunnan toimintojen sulkeutumiseen, koska liian suuri osa ihmisistä on joko sairastumisen vuoksi eristyksessä tai altistumisen vuoksi karanteenissa. Lisäksi terveydenhuollon kantokyky tulee ylittymään. Tartuntatautilain 58 g §:n mukaisten rajoitusten jatkamisella turvataan yhteiskunnan toimivuus.

Lausunnon liitteenä on toimitettu taulukko, jossa on arvioitu tartuntatautilain 58 g §:n mukaisia tiloja ja sitä, mihin päätöksen tulisi kohdistua ja millä perusteella:

Joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävien sisätilojen osalta on todettu, että asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle. Omikronin leviäminen on eksponentiaalista tartunnan leviämistään ilman tartuntojen rajaamista. Tästä johtuva suuri sairastuneiden määrä väistämättä tuo merkittävän suuren potilasmäärän terveydenhuoltoon siten uhaten terveydenhuollon jo tässäkin vaiheessa kaventunutta kantokykyä. Lisäksi toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa todetaan olevan erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Taulukon kommentteissa todetaan, että toiminnan luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on rasituksella, hengitys kiihtynyt ja aerosolien tuotto lisääntynyt siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään. Osallistujat ovat aktiivisesti tekemissä toistensa kanssa harrastuksen tai toiminnan luonteeseen liittyen.

Kuntosalien ja muiden vastaavien sisäliikuntatilojen osalta on todettu, että nämä tilat nähdään tällä hetkellä matalan riskin tilana, mikäli tartuntatautilain 58 c ja tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös on voimassa. Tartuntojen määrän voidaan olettaa jäävän rajatuksi yksilöurheilussa, jossa ihmisten läheisyyttä toisiinsa on mahdollista rajata tai turvavälejä noudattaa. Arviossa todetaan, että toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Toimintojen luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on

rasituksella, hengitys kiihtynyttä ja aerosolien tuotto lisääntyntä siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään. Yksilöharrastuksissa turvavälejä noudattamalla riskiä on jossain määrin mahdollista pienentää.

Yleiset saunat, uimahallit, maauimalat ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat nähdään matalan riskin tiloina, mikäli tartuntatautilain 58 c ja tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös on voimassa. Tartuntojen määrän voidaan olettaa jäävän rajatuksi ja ihmisten läheisyyttä toisiinsa on mahdollista rajata tai turvavälejä noudattaa. Arviossa todetaan, että toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Toimintojen luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on rasituksella, hengitys kiihtynyttä ja aerosolien tuotto lisääntyntä siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään. Yksilöharrastuksissa turvavälejä noudattamalla riskiä on jossain määrin mahdollista pienentää.

Tanssipaikkojen sekä kuorolaulutoiminnan osalta on todettu, että asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi ja toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Omikronin leviäminen on eksponentiaalista tartunnan leviämistään ilman rajoitustoimia. Tästä johtuva suuri sairastuneiden määrä väistämättä tuo suuren potilasmäärän terveydenhuoltoon siten uhaten terveydenhuollon jo tässäkin vaiheessa kaventunutta kantokykyä. Lisäksi toiminnan luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on rasituksella, hengitys kiihtynyttä ja aerosolien tuotto lisääntyntä siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään. Osallistujat ovat aktiivisesti tekemisessä toistensa kanssa harrastuksen tai toiminnan luonteeseen liittyen.

Harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmätoimintaan käytettävien tilojen osalta on todettu, että asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi ja toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Omikronin leviäminen on eksponentiaalista tartunnan leviämistään ilman rajoitustoimia. Tästä johtuva suuri sairastuneiden määrä väistämättä tuo suuren potilasmäärän terveydenhuoltoon siten uhaten terveydenhuollon jo tässäkin vaiheessa kaventunutta kantokykyä. Lisäksi osallistujat ja katsojat ovat pitkänkin aikaa läsnä samoissa tiloissa ja aktiivisesti tekemässä toistensa kanssa ja siten omikronin tartunnan todennäköisyys lisääntyy.

Huvi- ja teemapuistojen, tivoleiden sekä eläintarhojen sisätilojen osalta on todettu, että nämä tilat ovat tällä hetkellä matalan riskin tiloja, mikäli tartuntatautilain 58 c § ja tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös on voimassa. Arviossa todetaan, että toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Ihmiset viettävät kohteessa usein pitkänkin aikaa ja siten lisäävät omikronin tartunnan todennäköisyyttä. Riskiä on mahdollista vähentää muun muassa osallistujamäärää rajaamalla ja turvavälejä noudattamalla.

Sisäleikkipuistojen ja sisäleikkipaikkojen osalta on todettu, että nämä tilat ovat tällä hetkellä matalan riskin tiloja, mikäli tartuntatautilain 58 c § ja tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös on voimassa. Arviossa todetaan, että toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Toiminnan luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on rasituksella, hengitys kiihtynyt ja aerosolien tuotto lisääntynyt siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään. Ihmiset viettävät kohteessa usein pitkänkin aikaa ja siten lisäävät omikronin tartunnan todennäköisyyttä. Riskiä on mahdollista vähentää muun muassa osallistujamäärää rajaamalla ja turvavälejä noudattamalla.

Kauppakeskusten yleisten oleskelutilojen pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin osalta on todettu, että nämä tilat ovat tällä hetkellä matalan riskin tiloja, mikäli tartuntatautilain 58 c § ja tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös on voimassa. Arviossa todetaan, että toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Väki jää usein pitkäksikin aikaa yhteisiin oleskelutiloihin ja siten lisää omikronin tartunnan todennäköisyyttä. Riskiä on mahdollista vähentää muun muassa asiakkaiden määrää rajaamalla tai turvavälejä noudattamalla.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin 25.1.2022 antama tarkennus 23.1.2022 lausuntoonsa

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on 25.1.2022 antanut tarkennuksen 23.1.2022 antamaansa lausuntoon liittyen.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri toteaa, että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen riskipotentiaalin arviointitaulukon mukaan vähäisen riskin tilanteisiin on arvioitu kuuluvan harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin lausunnon mukaan tällä hetkellä niin valtakunnallisesti kuin Kanta-Hämeen alueella covidin ilmaantuvuus on hitaasti tasoittumassa ja samoin sairaalakuormitus kuin terveydenhuollon kuormitus kokonaisuudessaankin osoittaa alustavia positiivisia tasoittumisen merkkejä. Tämän mukaisesti voidaan harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat jättää tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen sulkupäätöksen ulkopuolelle, silloin

kun 58 c § ja 58 d §:n mukaiset päätökset ovat voimassa alueella, koska kyseiset tilat voidaan katsoa THL:n riskipotentiaalin arviointitaulukon mukaisesti nykyisessä alueellisessa epidemiatilanteessa matalan riskin tiloiksi.

Lisäksi tarkennuksessa todetaan, että tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen päätöksen tulisi olla voimassa kahden viikon ajan 27.1.2022 alkaen, eli 27.1.2022-9.2.2022.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen kannanotto 24.1.2022

Aluehallintovirasto on 24.1.2022 lähettämällään viestillä tiedustellut Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselta näkemystä Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriin tartuntatautilain 58 g §:n mukaiseen päätösesitykseen.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos on 24.1.2022 vastauksessaan todennut, että tartuntatautilain 58 g §:n mukainen tilojen sulkupäätös on alueen tilanne huomioiden tarpeellinen eikä se vastusta annettua esitystä.

Kanta-Hämeen alueellisen koronayhteistyöryhmän kokous 27.1.2022

Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä totesi 27.1.2022 kokouksessaan, että 25.1.2022 annetun ja 27.1.2022 voimaantulleeseen tartuntatautilain 58 g §:n mukainen päätös (ESAVI/2573/2022) on edelleen välttämätön. Alueella todetaan epäselviä tartuntaryppäitä (>90 prosenttia), terveydenhuolto on kuormittunutta ja työntekijöitä sairastunut. Lisäksi ilmaantuvuus on korkea.

Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä arvioi kuitenkin kokouksessaan, että voimassaolevan päätöksen rajauksissa olevaa lasten ja nuorten ikärajaa voidaan vaihtaa vuodesta 2003 ja sitä nuoremmat vuoteen 2002 ja sitä nuoremmat. Ryhmä arvioi, että päätöksen tulisi tulla voimaan, kun aluehallintovirasto on tehnyt asiaan liittyvän arvionsa ja päätöksen tulisi olla voimassa nykyisen päätöksen mukaisesti 9.2.2022 saakka.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriin 31.1.2022 antama tarkennus

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri vahvisti 31.1.2022 antamassaan tarkennuksessa, että sairaanhoitopiiriin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Lisäksi sairaanhoitopiiri totesi, että jäljitystä pystytään kohdentamaan ainoastaan tiettyihin ammattiryhmiin, kuten sote-ammattilaiset ja haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin.

Kysymykseen siitä, arvioidaanko tartuntojen määrän sairaanhoitopiiriin alueella asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henki-

löstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen, sairaanhoitopiiri toteaa, että tällä hetkellä hoidon tarve edelleen kasvaa covid-potilaiden suhteen. Viikko sitten potilaita oli covidin takia erikoissairaanhoidossa 12, tällä hetkellä on 14, tehohoidossa oli viikko sitten yksi covid-potilas, tällä hetkellä kaksi covid-potilasta. Sairaanhoitopiirin ennusteen mukaan covid-potilaiden erikoissairaanhoidon tarve edelleen kasvaa. Samaan aikaan on covid-karanteenien ja covid-eristysten takia yhä enemmän sote-henkilökuntaa poissa työstä.

Lausunnossa todetaan, että tartuntatautilain 58 g §:n mukaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä, koska muilla toimenpiteillä ei saavuteta riittävästi ihmisten kontaktien vähenemistä, joka on välttämätöntä covid-pandemian alueellisen hallinnan kannalta.

THL:n hybridistrategian seurannan tilannearvioraportin tilastotiedot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisten 12.1.2022 tilannearvioraportin mukaan Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella positiivisten näytteiden prosenttiosuus testatuista on viikolla 1 ollut 25 %. Raportin mukaan Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella ensimmäisen rokoteannoksen oli saanut 12.1.2022 82 % viisi vuotta täyttäneestä väestöstä. 12.1.2022 toisen rokoteannoksen oli saanut 79 % ja kolmannen annoksen 28 % viisi vuotta täyttäneestä väestöstä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisten 26.1.2022 tilannearvioraportin mukaan Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella positiivisten näytteiden prosenttiosuus testatuista on viikolla kaksi ollut 31 prosenttia ja viikolla kolme 35 prosenttia. Raportin mukaan Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella ensimmäisen rokoteannoksen oli saanut 26.1.2022 89 % 18 vuotta täyttäneestä väestöstä, toisen rokoteannoksen oli saanut 86 % 18 vuotta täyttäneestä väestöstä ja kolmannen rokoteannoksen oli saanut 53 % 18 vuotta täyttäneestä väestöstä.

Johtopäätökset ja perustelut

Maailman terveysjärjestö WHO on 26.11.2021 nostanut uuden koronavirusmuunnoksen B.1.1.529 huolta aiheuttavien koronavirusmuunnosten listalle ja antanut sille uuden nimen omikron. Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 arvioinut omikron-virusmuunnoksen aiheuttavan merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille.

Valtioneuvosto on 22.12.2021 tehnyt periaatepäätöksen sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelmassa covid-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseksi 2021–22 tarkoitetun hätäjarrumekanismiä käyttöönotosta

Sosiaali- ja terveysministeriö on 22.12.2021 antanut ohjauskirjeen *Hätäjarrumekanismin käyttöönotto*. Kirjeessä todetaan, että epidemiatilanne on olennaisesti heikentynyt useiden viikkojen ajan. Kirjeen mukaan epidemiatilanteen yllättävää ja erittäin vakavaa heikkenemistä varten on valmisteltu poikkihallinnollisesti valtakunnallisesti hätäjarrumekanismi. Uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pystytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin.

Rokotusten kohderyhmien laajentamisella, testauksen lisäämisellä ja riskiperusteisesti kohdennetuilla sekä ns. koronapassin avulla suunnatuilla rajoitustoimenpiteillä ei riittävästi ole pystytty tätä kehitystä estämään. Kun samaan aikaan kahden rokotuksen antama suojateho alkoi hiipua, tartuntoja on alkanut esiintyä myös ensiksi rokotetuilla riskiryhmillä. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveystalveissa.

Ilmaantuneen uuden omikron-virusmuunnoksen merkitystä tälle kehitykselle ei vielä tarkemmin tunneta, mutta tieto asiasta lisääntyy erittäin nopeasti kansainvälisten kokemusten ja tilannekuvan seurannan avulla. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi.

Rajoitustoimien ajallisessa ja alueellisessa kohdentamisessa pääsääntönä tulee olla ainakin sairaanhoitopiiritasoinen arviointi ja päätöksenteko sekä epidemiatilanteen kannalta varmistetusti tehokas rajoitustoimien ajallinen kesto. Joidenkin toimenpiteiden toteuttaminen erityisvastuualueitasoisesti voi olla tarpeen, mikäli toimien perusteena osaltaan on erikoissairaanhoidon kapasiteetin turvaaminen. Toimenpiteiden kohdentamisen perusteena ja tukena käytetään leviämisalueen määritelmää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 11.1.2022 antanut ohjauskirjeen *Hätäjarrumekanismin tehostetoimenpiteet* (VN/5602022). Kirjeen mukaan uusia koronavirustapauksia on raportoitu joulun jälkeen hyvin suuria määriä. Taustalla on erityisesti omikronmuunnoksen leviämisherkkyys. Taudin laaja ja nopea leviäminen väestössä on riski myös sairaalahoidon tarpeen kasvulle. Sairaalahoidon tarve ja epidemian torjuntatoimien perusterveydenhuollolle aiheuttama kuormitus on lisääntynyt merkittävästi ja jatkuvasti, aiheuttaen myös hoidon saatavuuden tai oikea-aikaisuuden huomionarvoista heikentymistä muissa terveystalveissa.

Kirjeen mukaan tapausmäärät ovat tällä hetkellä niin suuria, ettei testamalla ja jäljittämällä kyetä useilla alueilla rajaamaan epidemiaa. Tilanne edellyttää lisätoimia tartuntojen vähentämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kantokyvyn turvaamiseksi.

Aluehallintovirasto toteaa, että covid-19 on yleisvaarallinen tartuntatauti, jonka vapaata leviämistä väestössä tulee välttämättömiksi katsotuin keinoin pyrkiä rajoittamaan. Tilanteissa, jossa suuri joukko ihmisiä kokoontuu yhteen ja voi päätyä kontakteihin keskenään, on myös mahdollisuus joukkoaltistumisiin ja covid-19-tartuntojen leviämiseen.

Päätöksen antaminen koko sairaanhoitopiirin alueelle ja päätöksen välttämättömyys

Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä suosittelee aluehallintovirastolle 20.1.2022 kokouksessaan, että tartuntatautilain 58 d ja 58 g §:n mukaisia päätöksiä jatketaan sairaanhoitopiirin alueella. Ryhmä esitti, että tartuntatautilain 58 g §:n mukainen tilojen sulkeminen kohdistuisi tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa mainittuihin seuraaviin tiloihin:

- joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat
- tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat

Ryhmän mukaan Kanta-Hämeessä ilmaantuvuus ja tartuntamäärät ovat korkealla. Tilannekuva on vaillinaisen testaus- ja jäljitystoiminnan muuttumisen myötä. Ryhmän mukaan tästä huolimatta alueella ei olla eksponentiaalisessa kasvussa.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin 23.1.2022 antaman lausunnon mukaan 14 vuorokauden ilmaantuvuus sataatuhatta asukasta kohden oli 1841 ja positiivisten näytteiden osuus 38 prosenttia. Sairaalahoidossa 23.1.2022 oli covidin vuoksi seitsemän potilasta erikoissairaanhoidon vuodeosastolla ja yksi teho-osastolla. Lisäksi muusta syystä sairaalaan tulleita, joilla on samaan aikaan covid-positiivisuus, on kaksi. Perusterveydenhuollon vuodeosastoilla on hoidossa yhdeksän covid-potilasta.

Lausunnon mukaan osastotoiminnoissa paikkatilanne on haastava ja viimeisen viikon aikana on joillakin erikoissairaanhoidon osastoilla turvaututtu ylipaikkoihin. Toisaalta covid-positiivisia ei viikon kolme aikana ole tullut enää sairaalaan yhtä paljon kuin edellisellä viikolla ja tehokuormitus on ollut ennustettua vähäisempi. Osastotoimintoja vaikeuttaa henkilökunnan työvapaat sairastumisten tai karanteenien vuoksi. Jatkohoito-paikkoihin pääsy on viikolla kolme ollut kohtuullisen toimivalla tasolla. Lisäksi elektiivistä hoitoa on jouduttu perumaan koko Kanta-Hämeen alueella.

Lausunnossa kerrotaan, että kuntien alueella positiivisten tulosten viive on edelleen noin viikon ja jäljityksessä voidaan keskittyä lähinnä terveydenhuollon tai hoivan yksiköihin ja sote-ammattilaisiin.

Lausunnon mukaan covid-epidemian kokonaistilanne Kanta-Hämeen alueella on yhä vaikea, vaikkakin kasvu on tasaantunut. Ilmaantuvuus kahden viikon seurantajaksolla on kuitenkin edelleen noussut ja samaan

aikaan testauskapasiteettia on jouduttu merkittävästi kohdentamaan. Tämä on johtanut siihen, että yhä suurempaa osaa koronapositiivisista ei laboratorio-varmenneta ja tilannekuva on todellisten tartuntojen määrän osalta aiempaa heikompi.

Lausunnossa todetaan, että testauskäytännöistä riippumattomasti tilanteen tasaantumiseen viittaa kuitenkin myös sairaalakuormituksen tasaantuminen, vaikkakin alueen ennuste on edelleen erikoissairaanhoidon kuormituksen osalta toteutuessaan hyvin haastava. Lausunnossa todetaan, että covid-tartuntojen määrä on mahdollisesti tasaantunut, mutta selvästi havaittavaa käännettä laskuun ei ole vielä tapahtunut. Nykyinen tapausten määrä uhkaa terveydenhuollon kantokykyä ottaen huomioon myös henkilökunnassa tapahtuvat altistumiset ja tartunnat, jotka vastaavasti johtavat henkilökunnan karanteeneihin ja eristykseen siten vähentäen käytettävissä olevan terveydenhuollon henkilökunnan määrää samaan aikaan covid-ilmaantuvuuden ja hoidon tarpeen kasvaessa.

Lausunnossa todetaan, että Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri sekä Kanta-Hämeen maakunnallinen covid-ohjausryhmä esittävät, että on välttämätöntä tehdä koko maakunnan alueella tartuntatautilain 58 §:n mukaiset toimet kohdistuen jatkossa voimassaolevaa rajatun joukkueurheilun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettäviin sisätiloihin, tanssipaikkoihin sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin ja muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettäviin tiloihin 27.1.2022-7.2.2022 väliseksi ajaksi. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on 25.1.2022 tarkentanut lausuntoa todeten, että päätöstä esitetään 27.1.2022-9.2.2022 väliseksi ajaksi.

Kysymykseen siitä, todetaanko sairaanhoitopiirin alueella merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja aiheuttavatko ne arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen sairaanhoitopiirin alueella, lausunnossa todetaan, että aiemmin esitetyn mukaisesti sairaanhoitopiirin alueella todetaan merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja tämä aiheuttaa merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Lausunnossa todetaan vielä, että lähes kaikki tartuntaketjut jäävät epäselviksi, ja tartuntojen määrästä voidaan päätellä tartuntoja edelleen syntyvän runsaasti.

Kysymykseen siitä, arvioidaanko tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen, lausunnossa todetaan näin arvioitavan. Arvio tartuntojen määrän ja sairaalahoidon kuormituksen kehittymisestä on esitetty aiemmin lausunnossa. Lausunnossa todetaan lisäksi, että vaikka tartuntojen määrä ja sairaalahoidon päättyneiden määrä on kuluneen viikon aikana

tasaantunut, on sairaanhoitopiirin ennusteen mukainen määrä yhä siten merkittävä.

Lausunnossa todetaan, että tällä hetkellä tartuntatautilain 58 d §:n mukaiset toimenpiteet eivät ole riittäviä covid-epidemian tautitapausten ja terveydenhuollon kuormituksen lisääntyessä. Kontaktien välttäminen kaikin tavoin on äärimmäisen tärkeää, koska korkealla kahden rokotteen rokotuskattavuudella, testaamisella ja jäljittämällä ei saavuteta covid-epidemiaa hillitsevää tulosta. Lausunnon mukaan tartuntatautilain 58 g §:n mukaisilla rajoituspäätöksillä pystytään estämään kontakteja ja siten vähentämään covid-tartuntojen ilmaantuvuutta, joka vähentää terveydenhuollon kuormitusta ja edelleen mahdollistaa rokotusten nopeamman ja tehokkaamman suorittamisen.

Lausunnossa todetaan, että mikäli tartuntatautilain 58 g §:n mukaisten rajoitusten jatkamispäätöstä ei tehdä, tulee covid-epidemian kiihtyminen edelleen nopeutumaan ja todennäköisesti yhä muuttumaan hallitsemattomaksi. Tämä johtaa yhteiskunnan toimintojen sulkeutumiseen, koska liian suuri osa ihmisistä on joko sairastumisen vuoksi eristyksessä tai altistumisen vuoksi karanteenissa. Lisäksi terveydenhuollon kantokyky tulee ylittymään. Tartuntatautilain 58 g §:n mukaisten rajoitusten jatkamisella turvataan yhteiskunnan toimivuus.

THL on 24.1.2022 arvioinut, että esitetty tartuntatautilain 58 g §:n mukainen tilojen sulkupäätös on alueen tilanne huomioiden tarpeellinen eikä se vastusta esitystä.

Aluehallintovirasto toteaa, että STM:n 11.11.2021 antaman ohjauskirjeen mukaisesti epidemian alueellisista vaihekuvauksista on luovuttu ja ministeriö on valmistellut aiempien vaihekriteerien tilalle nykyiseen tautitilanteeseen soveltuvat epidemian leviämisalueiden tunnusmerkit. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on leviämisaluetta.

Aluehallintovirasto toteaa, että yksittäisen kunnan alueella ajankohtainen epidemiatilanne voi olla jonkin verran parempi, mutta kokonaisarviossa on kuitenkin otettava huomioon myös alueelle tyypilliset työssäkäynti- ja asointialueet, joilla on merkitystä tartuntataudin leviämisessä väestössä. Lisäksi kokonaisarviossa on otettava huomioon alueen yhteisen erikoissairaanhoidon kapasiteetin riittävyys. Aluehallintovirastolle annetun lausunnon mukaan epidemiatilanne on vaikea koko Kanta-Hämeen alueella myös ja ilmaantuvuusluvut ovat korkeita koko alueella. Aluehallintovirasto toteaa, että ottaen erityisesti huomioon ihmisten liikkuvuus sekä tartuntojen huomattavan suuri määrä koko Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella ja omikron-virusvariantin aiheuttama uhka terveydenhuollon kantokyvylle niin erikoissairaanhoidossa kuin perusterveydenhuollossa, aluehallintovirasto pitää välttämättömänä asettaa rajoitukset yhtäläisesti koko sairaanhoitopiirin alueelle.

Tartuntatautilain 58 g §:n mukaisia rajoituksia asetettaessa joudutaan puuttumaan erityisesti elinkeinonharjoittamisvapauteen ja rajoittamaan

näin ihmisten perusoikeuksia. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttävissä ja rajoitusten suhteellisuus- ja tarkoitussidonnaisuusperiaatteen mukaisia.

Aluehallintoviraston arvion mukaan nyt annettavalle tilojen sulkemista koskevalle määräykselle on hyväksyttävät ja välttämättömät perusteet. Aluehallintovirasto toteaa, että päätöksellä toteutetaan tartuntatautilain tarkoitusta tartuntatautien ja niiden leviämisen ehkäisemisestä ja niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvista haitoista. Saatujen asiantuntija-arvioiden perusteella tartuntatautilain 58 g §:n mukaiselle päätökselle laissa asetetut erityiset edellytykset täyttyvät. Lisäksi saatujen asiantuntija-arvioiden mukaan ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä nyt suljettavaksi määrättävien tilojen osalta.

Aluehallintovirasto toteaa, että tällä lyhytkestoisella päätöksellä perusoikeuksia rajoitetaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti niin vähän kuin se on mahdollista alueelliseen epidemian tilannearvioon perustuen. Aluehallintovirasto toteaa, että tartuntatautilain 58 g §:n momentissa tarkoitettujen tilojen sulkumääräyksellä pyritään ehkäisemään tilanteen vakava vaikeutuminen ja näin välttämään tarve perusoikeuksiin puuttuville vieläkin pidempikestoisille rajoituksille.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueille perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu covid-19-taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisien näkemykset, sekä sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Toimenpiteitä harkittaessa on otettu huomioon, että tällä päätöksellä on vaikutusta yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä perusoikeuksien toteutumiseen.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin lausunnossa todetaan, että mikäli tartuntatautilain 58 g §:n mukaisten rajoitusten jatkamispäätöstä ei tehdä, tulee covid-epidemian kiihtyminen edelleen nopeutumaan ja todennäköisesti yhä muuttumaan hallitsemattomaksi. Tämä johtaa yhteiskunnan toimintojen sulkeutumiseen, koska liian suuri osa ihmisistä on joko sairastumisen vuoksi eristyksessä tai altistumisen vuoksi karanteenissa. Lisäksi terveydenhuollon kantokyky tulee ylittymään. Tartuntatautilain 58 g §:n mukaisten rajoitusten jatkamisella turvataan yhteiskunnan toimivuus.

Aluehallintovirasto toteaa, että tällä päätöksellä rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin saadun ohjauksen ja asiantuntija-arvioiden perusteella on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi ja terveydenhuollon toimintakyvyn turvaamiseksi. Päätöksen hyödyt on arvioitu sen haittoja suuremmiksi. Ilman nyt tehtäviä rajoitustoimia on olemassa vaara terveydenhuollon ajautumiselle kriisiin, minkä yhteiskunnalliset

vaikutukset olisivat aluehallintoviraston arvion mukaan huomattavasti vakavammat kuin nyt asetettavien lyhytaikaisten rajoitusten seuraukset.

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin hallitsemattoman leviämisen estämiseksi Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla.

Siltä osin, kun Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri ovat esittäneet tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen päätöksen jatkamista, käsitellään tätä erillisellä päätöksellä (ESAVI/3040/2022).

Päätöksen kohdentaminen

Tartuntatautilain 58 g §:n 5 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua päätöstä tehtäessä on otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämislle, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymislle.

Hallituksen esityksessä 245/2020 todetaan, että lakiehdotuksen mukaan tilojen sulkeminen voisi koskea erilaisia liikuntaan ja urheiluun käytettäviä tiloja, uimahalleja, kylpylöiden allastiloja, yleisiä saunoja, harrastustoiminnan tiloja, huvi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikkipaikkoja kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston arvion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoittuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämislle tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymislle.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisemassa riskipotentiaalin arviointitaulukossa tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettut tilat on arvioitu riskitasoltaan osittain erilaisiksi. Osa tiloista, kuten uimahallit, on arvioitu riskiltään vähäisiksi kolmen portaan riskihierarkiassa. Taulukossa tuodaan kuitenkin esiin, että se on ainoastaan suuntaa antava. THL:n mukaan taulukossa arvioituihin tartunnan olosuhderiskeihin vaikuttaa myös yleinen epidemiatilanne, joka voi myös vaihdella paikallisesti ja alueellisesti. Taulukkoa on tulkittava ajantasainen infektiopaine huomioon ottaen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on suositellut 11.11.2021 antamassa ohjauskirjeessä, että varsinaisia hallintopäätöksiä asetettavia rajoitustoimia tehdään, jos se on välttämätöntä ja toimenpiteet kohdennetaan ja painotetaan riskiperusteisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa 22.12.2021 antamassa ohjauskirjeessä, että epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön muun muassa seuraavia lisätoimenpiteitä: Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan erityisesti korkean ja kohtalaisen riskin tilojen osalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 11.1.2022 antamallaan ohjauskirjeellä (VN/560/2022) muuttanut kunnille, kuntayhtymille ja aluehallintovirastoille 22.1.2022 antamia ohjauksellisia suosituksia yleisötilaisuuksien sekä asiakas- ja osallistujatilojen osalta. Ministeriö ohjaa ja suosittelee, että kaikilla epidemian leviämisalueen kriteerit täyttävillä alueilla arvioidaan ja otetaan arvion mukaisesti käyttöön hätäjarrumekanismien tehostetoimenpiteitä: Rajoitetaan edellytysten täytyessä tartuntatautilain 58 g §:ssä tarkoitettujen tilojen käyttöä kokonaan kaikissa riskiluokissa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 11.1.2022 antamallaan päätöksellä määrännyt tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla kaikki Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiiriin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan. Määräys on voimassa ajalla 13.1.2022-26.1.2022. Lisäksi alueella on voimassa tartuntatautilain 58 §:n mukainen päätös, jolla on kielletty kaikki sisätiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 10 henkilöä sekä kaikki ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 50 henkilöä. Alueella on myös voimassa tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriin antaman lausunnon mukaan tartuntatautilain 58 g §:n mukaisilla rajoituspäätöksillä pystytään estämään kontakteja ja siten vähentämään covid-tartuntojen ilmaantuvuutta, joka vähentää terveydenhuollon kuormitusta ja edelleen mahdollistaa rokotusten nopeamman ja tehokkaamman suorittamisen.

Lausunnossa todetaan, että kuitenkin huomioiden kansallisesti ja kansainvälisesti raportoitujen tartuntojen määrän ja sairaalahoitoon päätyvien määrän aiempaa pienemmästä suhteesta omikron-variantin kohdalla ja rokotusohjelman onnistuneesti edetessä, sekä Kanta-Hämeessäkin havaitut ensimmäiset merkit tartuntojen määrän tasaantumisesta, pidetään alueella mahdollisena avata aiemmasta tartuntatautilain 58 g §:n mukaisesta päätöksestä poiketen THL:n riskiluokituksen mukaiset niin sanotut matalan riskin yksilöharrastamiseen liittyvät tilat. Näitä tiloja olisivat esimerkiksi yksilöurheiluun, -liikuntaan ja virkistykseen käytettävät tilat, kuten kuntosalit, padel- ja tennishallit, uimahallit ja kylpylät, sisäleikkipuistot ja muut näihin rinnastettavat tilat. Lisäksi esimerkiksi kaupakeskusten oleskelutilat lukeutuvat THL:n luokituksessa tähän kategoriin.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin arvion mukaan asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tiloissa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle sekä mahdollisuuden merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on liitteenä toimittamassaan taulukossa tarkemmin arvioinut tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa mainittujen tilojen riskiä muun muassa asiakkaiden tai osallistujien fyysisen läheisyyden tai tiloissa sijoittumisen osalta sekä taudin leviämistä pintojen välityksellä. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin arvion mukaan keskeistä on kuitenkin yhä merkittävässä laajuudessa sulkea edelleen 58 g §:n mukaisesti tiedetyjä tiloja, jotta ihmisten välisiä kontakteja ja siten covid-tartuntojen leviämistä voidaan ehkäistä etenkin ottaen huomioon omikronvariantin suuri tartuttavuus.

Joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävien sisätilojen osalta kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on arvioinut, että asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiselle. Lisäksi toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa todetaan olevan erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Annetun arvion mukaan toiminnan luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on rasituksella, hengitys kiihtynyttä ja aerosolien tuotto lisääntyneenä siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään.

Tanssipaikkojen sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmätoimintaan käytettävien tilojen osalta Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on arvioinut, että asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä muodostaa erityisen riskin covid-19-leviämiselle ja toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa on erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Tanssipaikkojen ja kuorolaulutoiminnan osalta on todettu, että toiminnan luonne on sellainen, että osallistujien elimistö on rasituksella, hengitys kiihtynyttä ja aerosolien tuotto lisääntyneenä siten lisäten erittäin herkästi tarttuvan omikronin leviämistä ja tartuttavuutta entisestään. Osallistujat ovat aktiivisesti tekemisissä toistensa kanssa harrastuksen tai toiminnan luonteeseen liittyen. Harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmätoimintaan käytettävien tilojen osalta on todettu, että osallistujat ja katsojat ovat pitkänkin aikaa läsnä samoissa tiloissa ja aktiivisesti tekemisissä toistensa kanssa ja siten omikronin tartunnan todennäköisyys lisääntyy.

Kaikkien edellä mainittujen tilojen sulkuun liittyen Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on tuonut esiin, että omikronin leviäminen on eksponentti-

aalista tartunnan leviämistään ilman tartuntojen rajaamista. Tästä johtuva suuri sairastuneiden määrä väistämättä tuo merkittävän suuren potilasmäärän terveydenhuoltoon siten uhaten terveydenhuollon jo tässäkin vaiheessa kaventunutta kantokykyä. Lisäksi toiminnoissa tai niihin käytettävissä tiloissa todetaan olevan erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Nyt sulkupäätöksen ulkopuolelle jätettävien tilojen osalta Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on muun muassa arvioinut, että nämä tietyt tilat nähdään tällä hetkellä matalan riskin tilana, mikäli tartuntatautilain 58 c ja tartuntatautilain 58 d §:n mukainen päätös on voimassa. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on kuitenkin yhä edelleen arvioinut, että kaikkiin tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisiin tiloihin liittyy erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri on 25.1.2022 tarkentanut lausuntoaan todeten, että Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen riskipotentiaalin arviointitaulukon mukaan vähäisen riskin tilanteisiin on arvioitu kuuluvan harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat.

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin lausunnon mukaan tällä hetkellä niin valtakunnallisesti kuin Kanta-Hämeen alueella covidin ilmaantuvuus on hitaasti tasoittumassa ja samoin sairaalakuormitus kuin terveydenhuollon kuormitus kokonaisuudessaankin osoittaa alustavia positiivisia tasoittumisen merkkejä. Tämän mukaisesti voidaan harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat jättää tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen sulkupäätöksen ulkopuolelle, silloin kun 58 c § ja 58 d §:n mukaiset päätökset ovat voimassa alueella, koska kyseiset tilat voidaan katsoa THL:n riskipotentiaalin arviointitaulukon mukaisesti nykyisessä alueellisessa epidemiatilanteessa matalan riskin tiloiksi.

Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos on viimeksi 7.1.2022 päivittämässään riskipotentiaalin arviointitaulukossa arvioinut, että vähäisen riskin tiloiksi voidaan luokitella muun muassa kauppakeskusten yleiset oleskelutilat, pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin, harrastajateatteriin sekä muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat, huvi- ja teemapuistojen, tivolien sekä eläintarhojen sisätilat, yksilöurheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat, yleiset saunat ja uimahallien, maauimaloiden, kylpylöiden allas-tilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat sekä sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat.

Aluehallintovirasto toteaa, että epidemiatilanne on yhä vaikea Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella. Aluehallintoviraston arvion mukaan tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen sulkumääräyksen jatkaminen koskien tiettyjä pykälässä mainittuja tiloja on erityisesti Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriltä saatu asiantuntija-arvio huomioon ottaen välttämätöntä.

Aluehallintovirasto toteaa, että Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriltä saatu tilannekuva ja asiantuntija-arvio huomioon ottaen, aluehallintovirasto on katsonut, että alueen epidemiologinen tilanne mahdollistaa sen, että tartuntatautilain 58 g §:n mukaista sulkupäätöstä on tässä vaiheessa mahdollista kohdistaa siten, että sen ulkopuolelle jätetään nyt THL:n riskinarviotaulukossa mainittuja vähäisen riskin tiloja.

Aluehallintovirasto viittaa kuitenkin yhä edelleen THL:n 21.12.2021 päivättyyn lausuntoon, jonka mukaan epidemiatilanteen vaikeutuessa todennäköisyys tartuttavan henkilön läsnäololle kasvaa. Lausunnon mukaan on siis huomioitava, että epidemiatilanne saattaa vaikuttaa kokonaisriskiin, vaikka toimien välinen riskihierarkia säilyisikin. Taulukkoa on THL:n mukaan tulkittava ajantasainen infektioaine huomioon ottaen. Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiriltä saadun arvion perusteella tämänhetkisessä epidemiatilanteessa tiettyjen tilojen käyttöä on yhä välttämätöntä rajoittaa kokonaisuudessaan, mutta epidemiatilanteen tasaantumisen myötä joidenkin vähäisen riskin tilojen käyttö voidaan myös sallia. Tilojen terveysturvallista käyttöä tukee tartuntatautilain 58 c § sekä aluehallintoviraston antama tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys. Aluehallintovirasto katsoo saamansa asiantuntija-arvion perusteella, että tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisissa tiloissa ja niihin liittyvässä toiminnassa on edelleen erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Nyt päätöksen ulkopuolelle rajattavissa tiloissa riskiä voidaan kuitenkin vähentää terveysturvallisuustoimilla.

Joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävissä sisätilatiloissa sekä tanssipaikkojen ja kuorolaulutoimintaan käytettävissä tiloissa ja niihin liittyvässä toiminnassa on saadun asiantuntija-arvion perusteella erityinen riski covid-19-tartuntojen leviämiseksi ja näiden tilojen sulkeminen on edelleen välttämätöntä. Lisäksi THL on arvioinut, että edellä mainitut tilat ovat pääasiallisesti kohtalaisen riskin tiloja.

Tällä päätöksellä Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla seuraavat Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntien alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta:

1 kohdassa tarkoitetut joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat siltä osin, kun niitä käytetään edellä tässä kohdassa tarkoitettuun liikunta- tai urheilutoimintaan;

3 kohdassa tarkoitetut tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan käytettävät tilat siltä osin, kun niitä käytetään edellä tässä kohdassa tarkoitettuun huvi- tai virkistystoimintaan.

Rajoitus ei kohdistu muihin tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin mukaisiin kohteisiin.

Edellä mainittuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2002 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Tämä päätös velvoittaa kaikkia tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa edellä mainittua tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 3 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa suljetuiksi määrätyissä 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tiloissa. Tämä toiminta katsotaan covid-19-taudin leviämislle erityisen tartuntariskin muodostavaksi toiminnaksi.

Tämä päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Aluehallintovirasto toteaa, että se seuraa tiiviisti epidemiatilanteen kehittymistä ja tällä päätöksellä asetettavien rajoitustoimien vaikutusta Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueella.

Aluehallintovirasto toteaa vielä, että tautitilanteen mukaisesti kunnat voivat tehdä tarvittaessa päätöksen, jolla ne asettavat alueelleen tartuntatautilain mukaisia rajoituksia tai päätöksen, jolla asetetaan aluehallintoviraston päätöksellä asetettuihin rajoituksiin nähden tiukempia rajoituksia.

Päätöksen rajaukset, voimassaolo ja huomiot koskien voimassa olevaan päätökseen tehtäviä muutoksia ja päätöksen edellytysten ajantasaista täyttymistä.

Aluehallintovirasto toteaa, että epidemian aikana on painotettu lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten viimesijaisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 11.1.2022 antamassaan ohjauskirjeessä todennut, että epidemiatilanteen vaikeusasteen johdosta tartuntatautiviranomaisia ohjataan ja suositellaan arvioimaan ja ottamaan arvion mukaisesti käyttöön myös lasten ja nuorten harrastustoimintaan kohdistuvat rajoitukset sisätiloissa. Arvioinnissa pyydetään ottamaan huomioon kuitenkin se, että lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten tulisi olla aina viimesijaisia.

Ohjauskirjeessä on vielä lisäksi todettu, että ohjauskirjeen mukaan päätösharkinnassa ja päätöksenteossa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuuden periaate siten, että tartuntojen estämiseksi tehtävät toimenpiteet kohdistuisivat ensisijaisesti aikuisiin ja vaikuttaisivat mahdollisimman vähän haitallisesti lapsiin. Samalla on huomioitava, että periaate velvoittaa myös aktiivisiin suojelutoimenpiteisiin, joilla estetään ja hillitään lapsille epidemiasta aiheutuvia haittoja.

Aluehallintovirasto on 25.1.2022 antamassaan tartuntatautilain 58 g §:n mukaisessa päätöksessä (ESAVI/2573/2022) todennut, että tällä päätöksellä mahdollisesta vuonna 2003 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattu harrastustoiminta muutoin suljettavissa tiloissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on 25.1.2022 aluehallintoviraston tarkentavaan tiedusteluun antamassaan vastauksessa ehdottanut tartuntatautilain 58 g §:n mukaisissa päätöksissä olevaa lapsien ja nuorien ohjattua harrastustoimintaa koskevaa poikkeusta muutettavaksi siten, että poikkeus koskisi vuonna 2002 syntyneiden ja sitä nuorempien henkilöiden ohjattua harrastustoimintaa. OKM:n mukaan nykyinen vuonna 2003 syntyneitä ja sitä nuorempia henkilöitä koskeva poikkeus on aiheuttanut tilanteen, jossa osa eri lajien juniorijoukkueiden pelaajista ei pysty osallistumaan toimintaan. OKM:n mukaan muu 2001 syntyneiden ja sitä vanhempien toiminta on katsottava aikuisten harrastustoiminnaksi, joka on rajoitusten piirissä.

Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä on 27.1.2022 kokouksessaan arvioinut, että ikäraja voidaan tartuntatautilain 58 g §:n mukaisessa päätöksessä muuttaa vuoteen 2002 ja sitä nuoremmat. Ottaen huomioon asiassa alueelliselta koronayhteistyöryhmältä päätösharkintaa varten saatu arvio, aluehallintovirasto katsoo edelleen, ettei se pidä välttämättömänä ja oikeasuhtaisena sulkea tiloja lasten ja nuorten ohjatun harrastustoiminnan osalta tällä tartuntatautilain päätöksellä ja että esitetyn mukaisesti ikäraja voidaan vaihtaa koskemaan 2002 syntyneitä ja sitä nuorempia.

Aluehallintovirasto toteaa, että tällä päätöksellä mahdollistetaan vuonna 2002 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattu harrastustoiminta muutoin suljettavissa tiloissa. Myös lasten ja nuorten harrastustoimintaa koskee kuitenkin Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueelle annettu tartuntatautilain 58 d §:n mukainen määräys, joka tukee harrastamisen terveysturvallista toteuttamista.

Päätös mahdollistaa myös lakisääteisten palvelujen toteuttamisen tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tiloissa.

Aluehallintovirasto korvaa tällä päätöksellä 25.1.2022 antamansa tartuntatautilain 58 g §:n mukaisen päätöksen (ESAVI/2573/2022) 31.1.2022-9.2.2022 väliseltä ajalta. Tämä 31.1.2022 annettu päätös tulee voimaan 1.2.2022 ja on voimassa 9.2.2022 asti. Tällä päätöksellä on mahdollistettu myös vuonna 2002 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ja nuorten ohjattu harrastustoiminta. Muita muutoksia 25.1.2022 annetun päätöksen sisältöön tällä päätöksellä ei ole tehty ja se perustuu pitkälti vastaavaan selvitykseen kuin jo tällä hetkellä voimassa oleva päätös. Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä katsoi 27.1.2022 kokouksessaan, että tartuntatautilain 58 g §:n mukainen päätös alueelle on edelleen välttämätön. Aluehallintovirasto katsoo kokouksessa esitettyyn

ja 31.1.2022 saatuihin sairaanhoitopiiriin tarkentaviin arvioihin perustuen päätöksen lakisääteisten edellytysten edelleen täyttyvän.

Aluehallintovirasto toteaa, että päätös on myös pääosin sosiaali- ja terveysministeriön 28.1.2022 antaman uuden ohjauksen mukainen. Kanta-Hämeen alueellinen koronayhteistyöryhmä ei ole esittänyt päätökseen muita erityisryhmiä koskevia kuin jo voimassa olevassa päätöksessä huomioituja rajoituksia. Aluehallintovirasto toteaa, ettei se pidä muiden ryhmien rajaamista päätöksen ulkopuolelle tässä vaiheessa perusteltuna muun muassa yhdenvertaisuusnäkökohdat ja päätökset tarkoitus huomioon ottaen. Tämä kohdennettu päätös mahdollistaa monenlaisen liikunta- ja harrastustoiminnan toteuttamisen sulun ulkopuolelle jäävissä matalampiriskisiksi arvioiduissa tiloissa, minkä voidaan aluehallintoviraston arvion perusteella katsoa tukevan myös sellaisten erityisryhmien hyvinvointia ja toimintakykyä, joita ei tässä päätöksessä ole muutoin rajattu ulkopuolelle.

Päätös kumotaan heti, mikäli sen ei arvioida enää olevan välttämätön.

Koronapassin käyttöönottoa koskeva ohjaus

Tartuntatautilain 58 i §:n mukaisesti toiminnanjärjestäjän on mahdollista ottaa käyttöön EU:n digitaalinen koronatodistus eli niin sanottu koronapassi tartuntatautilain 58 tai 58 d §:ssä tarkoitetuissa covid-19-taudin leviämisen estämiseksi tehdyissä päätöksissä asetettujen osallistujamääriä koskevien rajoitusten tai osallistujien sijoittumista koskevien velvoitteiden vaihtoehtona 58 i §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tiloissa. Kyseisessä momentissa mainittuja tiloja ovat esimerkiksi yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat sekä kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat. Toiminnanharjoittajan tulee tällöin edellyttää koronatodistuksen esittämistä 16-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla koko aukioloaikana.

Aluehallintovirasto toteaa, että tartuntatautilain 58 g §:n nojalla annettavan tilojen sulkemista koskevan määräyksen vaihtoehtona ei ole mahdollista edellyttää koronapassia.

Aluehallintovirasto toteaa lisäksi, että valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää ajanjaksosta, jonka aikana 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa viranomaispäätöksissä määrätyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja koronapassin esittämistä. Aluehallintovirasto toteaa, että valtioneuvosto on 28.12.2021 antanut asetuksen tilapäisistä poikkeuksista EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käytöstä asetuksessa mainituilla leviämisvaiheen alueilla. Sen mukaan tartuntatautilain (1227/2016) 58 ja 58 d §:ssä tarkoitetuissa päätöksissä määrätyt velvoitteet ja rajoitukset koskevat, poiketen siitä, mitä mainitun lain 58 i §:n 3 momentissa säädetään, kyseisiä yleisötilaisuuksia, tiloja ja toimintaa riippumatta siitä, edellyttääkö toiminnanharjoittaja mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetun EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä.

Asetusta on viimeksi päivitetty 28.1.2022, ja se on tällä hetkellä voimassa 15.2.2022 asti.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58, 58 c, 58 d, 58 g, 58 i-j, 58 m, 59 a-c ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa ylitarkastaja Oona Mölsä, puh. 029 501 6000 (vaihde).

ylijohtaja

Merja Ekqvist

ylitarkastaja

Oona Mölsä

LIITTEET

Liite 1, Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 28.2.2022 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Hämeen poliisilaitos

Kanta-Hämeen pelastuslaitos

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Valtiokonttori

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/3892/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/3892/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mölsä Oona 31.01.2022 12:32

Ratkaisija Ekqvist Merja 31.01.2022 12:35